

7. ODDZIAŁ SZCZECIŃSKI STOWARZYSZENIA ELEKTRYKÓW POLSKICH

7.1. Nasze tradycje

7.1.1. Początki działalności stowarzyszeniowej elektryków

Elektryka na Pomorzu Zachodnim rozwijała się pod wpływem nowych odkryć naukowych i rozwiązań technicznych. Dzięki uczonym tej miary co Alessandro Volta, Hans Christian Oersted, André Marie Ampère, Michael Faraday, Georg Simon Ohm i James Clerk Maxwell wiedza ta została rozwinięta na tyle, że powstało wiele jej praktycznych zastosowań. Świat wchodził w erę elektryczności. Szczecin, położony blisko Berlina, szybko przyswajał sobie najnowsze zdobycze elektrotechniki. Coraz więcej ludzi zaczęło zajmować się tą nową dziedziną wiedzy i techniki. W proces ten włączyli się przedstawiciele zarówno kontynentu europejskiego, jak i Ameryki Północnej. W tym okresie – na przełomie XVIII i XIX wieku – Polacy pozbawieni byli własnej państwowości. Kształcili się i pracowali w różnych państwach europejskich, dlatego włączali się w działalność istniejących tam stowarzyszeń naukowo-technicznych. Zdobyte przez nich doświadczenie dobrze posłużyło rozwojowi kraju po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, w okresie 20-lecia międzywojennego, w czasie II wojny światowej i odbudowy kraju w tym – Pomorza Zachodniego ze zniszczeń wojennych. Dlatego nie sposób nie przypomnieć tu, w encyklopedycznym skrócie, historii ruchu stowarzyszeniowego elektryków na świecie, w Europie

i w Polsce, a także działalności polskich elektryków pod zaborami i w okresie późniejszym – by na tym historycznym tle zaprezentować Oddział Szczeciński Stowarzyszenia Elektryków Polskich.

Jedną z najstarszych organizacji elektryków w Europie było utworzone w Anglii 17.05.1871 roku stowarzyszenie Society of Telegraph Engineers, przemianowane w 1888 roku na Institution of Electrical Engineers (IEE) a od 2006 r. – The Institution of Engineering and Technology (IET). Pierwszym jego prezydentem był Charles William Siemens – członek elitarnego Królewskiego Towarzystwa Naukowego, a jednym z kolejnych – Gisbert Kapp, twórca teorii obwodów magnetycznych. IET należy do największych (ponad 130 tys. członków) i najbardziej prestiżowych organizacji elektryków na świecie. W Polsce działa sekcja tego stowarzyszenia.

We Francji, po zakończeniu obrad I Międzynarodowego Kongresu Elektrotechnicznego, który odbył się w Paryżu w 1881 roku, grupa francuskich elektryków wyszła z inicjatywą utworzenia stowarzyszenia naukowego. Powołała ona w 1883 roku komitet organizacyjny, w skład którego wchodził członkowie Akademii Paryskiej: Jean Arsène d'Arsonval, Ferdinand Marie Lesseps, Jules Celeste Jamin, a także wybitni naukowcy – Emil Boudot, Gustave Truve, Paul N. Jablochhoff, Eleuthère Nicholas Mascart i Eduard Hospitalier. Stowarzyszenie to, utworzone 15.11.1883 roku, przyjęło nazwę Société Internationale des Électriciens, wkrótce przemianowane na Société Française des Électriciens et Radioélectriciens.

W Austrii stowarzyszenie elektryków – Österreichischer Verband für Elektrotechniker (OVE) – zostało założone pod patronatem następcy tronu księcia Rudolfa 18.01.1883 roku. Pierwszym prezydentem tego stowarzyszenia został wybitny fizyk, a także poeta Josef Stefan. Jednym z pierwszych dokonań OVE było zorganizowanie w Wiedniu – w okresie od 16.08. do 3.11.1883 r. – Międzynarodowej Wystawy Elektrycznej.

W Stanach Zjednoczonych 25 najwybitniejszych inżynierów elektryków, między innymi Thomas Edison, Elihu Thomson i Edward Hughes, założyło 13.05.1884 roku stowarzyszenie pod nazwą American Institute of Electrical Engineers (AIEE). Po kilkudziesięciu latach działalności połączyło się ono z Institute of Radio Engineers i utworzyło 1.01.1963 roku The Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE). Jest to największa dzisiaj organizacja techniczna na świecie, której ponad 400 tys. członków, skupionych w 307 sekcjach, działa w 150 krajach. Ważną grupę stanowią w niej studenci zrzeszeni w blisko 1300 oddziałach studenckich (Student Branches) w 80 państwach. Członkowie IEEE pracują w 39 tak zwanych Societies (towarzystwach) specjalistycznych, które wydają rocznie 128 magazynów i innych publikacji, stanowiących około 30% światowej literatury naukowej. Polska Sekcja IEEE, założona 1.12.1972 roku, liczy ponad 650 członków. Pierwszym jej przewodniczącym był Adam Smoliński, od 2002 – Marian Piotr Kaźmierkowski, a od 2006 – Andrzej Pacut.

W Rosji działało od 1866 roku Rosyjskie Towarzystwo Techniczne, podzielone na oddziały skupiające różnych specjalistów. W jego ramach elektrotechnicy utworzyli 6.02.1880 roku osobny VI Oddział, a już w marcu tego roku zorganizowali wystawę elektrotechniczną oraz – w lipcu – powołali ukazujące się do dziś czasopismo „Elektriczestwo”. Wśród członków założycieli tego oddziału byli słynni elektrycy: Aleksandr Nikołajewicz Łodygin, Władimir Nikołajewicz Czikolew, Paweł Nikołajewicz Jabłoczkow (ten sam, który później we Francji zakładał podobne stowarzyszenie) oraz fizycy – Dymitr A. Łaczinow, Orest Danielewicz Chwolson. W pracach towarzystwa brali udział wybitni

przedstawiciele rosyjskiej nauki oraz techniki: Boris Jewgieniewicz Wiedieniejew, Genrich Osipowicz Graftio, Aleksandr Stiepanowicz Popow, Gleb Maksymilianowicz Krzyżanowski i Michaił Andrejewicz Szatielen, a także Polacy: Michał Doliwo-Dobrowolski – twórca systemu trójfazowego prądu przemiennego i silnika indukcyjnego oraz Henryk Merczyng – pionier trakcji elektrycznej i twórca jednego z pierwszych w Rosji laboratoriów elektrotechnicznych.

Jednym z najstarszych stowarzyszeń elektryków europejskich było Elektrotechnische Verein. W pierwszym zebraniu organizacyjnym tego stowarzyszenia – 20.12.1879 roku w Berlinie – wzięli udział przedstawiciele nauki, między innymi Werner Siemens, członek Królewskiej Akademii w Berlinie, profesorowie uniwersytetów z Berlina, Würzburga i Bonn, instytucji rządowych, wojska, kolei żelaznych, poczty i telegrafu – w sumie 406 osób. Pomorze Zachodnie reprezentowali delegaci ze Szczecina i z Koszalina – inspektorzy telegrafu. Oprócz Elektrotechnische Verein na terenie Niemiec istniały wówczas inne organizacje elektryków – lokalne lub akademickie. Celem ich scalenia powołano 22.01.1893 roku Związek Elektrotechników Niemiec (Verband der Elektrotechniker Deutschlands), przemianowany w 1894 roku na Związek Niemieckich Elektrotechników (Verband Deutscher Elektrotechniker-VDE). Do związku tego wstępowała również Polacy. W centralnym organie prasowym VDE „Elektrotechnische Zeitschrift” (nr 44 z 1897 roku) na liście nowych członków stowarzyszenia znajdujemy swojsko brzmiące nazwiska: pod numerem 996 – „von Podbielski, Staatssekretär des Reich” oraz pod numerem 1000 – „Wladislaus v. Malinowski, Ingenieur”. W Szczecinie Zarząd Oddziału (Bezirkband) VDE mieścił się w budynku przy Birkenallee (obecnie ul. Malczewskiego 5/7). Ostatnim prezesem tego oddziału był inżynier dyplomowany H. Krämer, a organizowane przez niego odczyty specjalistów na tematy związane z aktualnymi zagadnieniami elektryki odbywały się regularnie – nawet w czasie wojny – w najbardziej reprezentacyjnym budynku miasta Konzerthaus.

W czasach zaborów wielu Polaków studiowało elektrykę na uczelniach niemieckich, rosyjskich, austriackich francuskich, szwajcarskich, belgijskich i wstępowało do stowarzyszeń

naukowych tam działających. Szczególną popularnością cieszyła się politechnika w Darmstadt. Polscy studenci tej uczelni byli autorami pierwszego polsko-niemieckiego słownika elektrotechnicznego, wydanego w 1895 roku. Absolwenci darmstadtzkiej politechniki wywarli duży wpływ na rozwój elektryki w Polsce. Byli wśród nich między innymi późniejsi profesorowie, dziekani i rektorzy Politechniki Lwowskiej: Aleksander Rothert, Włodzimierz Krukowski, Gabriel Sokolnicki, a także dziekan i rektor Politechniki Warszawskiej Kazimierz Drewnowski, oraz profesorowie tej uczelni: Stanisław Odrowąż-Wysocki (autor podstawowej normy dotyczącej budowy i eksploatacji urządzeń elektrycznych – PNE10 – obowiązującej aż do 1948 roku) i Mieczysław Pożaryski (pierwszy prezes utworzonego w 1919 roku Stowarzyszenia Elektrotechników Polskich). Wszyscy oni byli wcześniej członkami Związku Elektrotechników Niemieckich – VDE.

Bliskim, nie tylko historycznie, partnerem polskich elektryków była powołana w czerwcu 1919 roku organizacja Elektrotechnického Svazu Československeho (ESČ). Nowo powstała Republika Czechosłowacka, jako część dawnego cesarstwa austro-węgierskiego, była krajem o dużym – w skali światowej – przemyśle elektrotechnicznym, z tradycjami naukowymi i wysokim, w porównaniu z Polską, poziomie elektryki.

Również elektrotechnicy w Szwecji utworzyli w 1888 roku własne stowarzyszenie Svenska Elektroingenjöres Riksförening.

Na przełomie XIX i XX wieku dynamiczny rozwój elektrotechniki, jako nowej dyscypliny naukowej i dziedziny technicznej, znajdował wielu entuzjastów – szczególnie wśród młodych Polaków. Szukali oni możliwości organizowania się w warunkach, na które pozwalały władze państw zaborczych, a były one różne; najbardziej dla Polaków restrykcyjne – w zaborze rosyjskim, stosunkowo zaś liberalne – na ziemiach polskich wchodzących w skład Austro-Węgier. Początkowo elektrycy należeli do organizacji ogólnotechnicznych, tworząc w nich wydzielone struktury – oddziały, sekcje, „delegacje” – ale dość szybko zaczęli zakładać własne.

W marcu 1899 roku zarejestrowano w Warszawie zrzeszenie pod nazwą Delegacja Elektrotechniczna, które wchodziło, oprócz in-

nych, w skład Sekcji Techniczno-Przemysłowej Warszawskiego Oddziału Towarzystwa Popierania Rosyjskiego Przemysłu i Handlu (TPRPiH) – założonego w 1884 roku. Inicjatorem jej powołania i pierwszym przewodniczącym był Kazimierz Obrębowicz. „Delegacja” zajęła się słownictwem elektrotechnicznym, unormowaniami prawnymi, prowadzeniem wykładów oraz kursów elektrotechnicznych. Opracowano również program nauczania w Szkole H. Wawelberga i S. Rotwanda – późniejszej Państwowej Szkole Budowy Maszyn i Elektrotechniki w Warszawie. Ważnym wydarzeniem było zorganizowanie w Warszawie – w dniach 1–3.10.1903 roku – pierwszego Zjazdu Elektrotechników w Polsce, który ze względów konspiracyjnych nazwano „Ogólnym Posiedzeniem Członków Delegacji przy współudziale zaproszonych gości”. Gośćmi tymi było kilkadziesiąt osób z Galicji i Poznańskiego. Realizując jeden z postulatów zjazdu, w roku 1904 w czasopiśmie „Przegląd Techniczny” utworzono dział „Elektrotechnika”. W tym też roku Delegacja Elektrotechniczna przekształciła się w Koło Elektrotechników, które w roku 1907 przystąpiło do Stowarzyszenia Techników w Warszawie. Z biegiem lat zakres działalności tego koła stale się rozszerzał. Zainicjowano wiele akcji, na przykład rejestrację polskich elektrotechników, ankietyzację stanu przemysłu elektrotechnicznego na ziemiach polskich, przygotowanie materiałów dotyczących przyszłej kompleksowej elektryfikacji kraju. Ostatnie lata działalności Koła Elektrotechników upływały pod znakiem przygotowań do ogólnopolskiego Zjazdu Elektrotechników i zrzeszenia wszystkich elektryków polskich w jednej, wspólnej organizacji.

W Łodzi elektrycy zrzeszyli się w 1898 roku w Łódzkiej Sekcji Technicznej Warszawskiego Oddziału TPRPiH. Byli to: Kazimierz Gayczak, Wiesław Gerlicz, Leon Golc, Donat Henryk Hoser, Stanisław Marchwicki i Bronisław Michelis. W 1909 roku utworzono Łódzkie Stowarzyszenie Techników, w którym działali również elektrycy. Rozwijali oni szeroko ruch odczytowy i akcje popierania szkolnictwa zawodowego. W czasie trwania pierwszej wojny światowej Julian Brzozowski zorganizował pierwsze kursy wieczorowe monterów elektryków.

Pierwsze samodzielne Koło Elektrotechników przy stowarzyszeniu Techników utworzono 28.10.1918 roku. Jego przewodniczącym został wspomniany wyżej Julian Brzozowski. Od początku 1919 roku Koło przygotowywało, wspólnie z ośrodkami warszawskim i krakowskim, zjazd założycielski organizacji ogólnopolskiej.

W środowisku elektryków Zagłębia Dąbrowskiego działało od 1911 roku, powołane w nieformalny sposób, Koło Elektrotechników przy Sekcji Górniczo-Hutniczej Warszawskiego Oddziału TPRPiH z siedzibą w Dąbrowie Górniczej i Sosnowcu. W jego skład wchodził między innymi: Jerzy Blay, Jan Brzostowski, Tadeusz Gurtzman, Stanisław Hauszyl, Eugeniusz Janiszewski i Jan Obrąpalski. Poza działalnością odczytową koło zorganizowało w 1915 roku kursy wieczorowe dla monterów-elektryków i zajmowało się słownictwem elektrycznym. Jako jedno z sześciu było kołem założycielskim SEP.

W Poznaniu elektrycy podjęli działalność w 1906 roku w tak zwanym Wydziale Przyrodników i Techników, istniejącym przy Towarzystwie Przyjaciół Nauki w Poznaniu. Powszechnym uznaniem cieszyły się organizowane przez towarzystwo odczyty popularyzujące najnowsze osiągnięcia naukowo-techniczne. W 1907 roku założono Towarzystwo Techników Polskich, przemianowane w 1911 roku na Stowarzyszenie Techników Polskich w Poznaniu. Jedną z ośmiu jednostek był Wydział Elektrotechników liczący w chwili ukonstytuowania się, to jest 4.12.1918 roku, pięciu członków. Byli nimi: Stanisław Domagalski, Kazimierz Gaertig (prezes), Stefan Łukomski, Władysław Szafarkiewicz i Wiktor Zakrzewski. Po powołaniu Stowarzyszenia Elektrotechników Polskich wydział ten podjął 15.07.1919 roku jednogłośnie uchwałę o przystąpieniu do tej organizacji.

We Lwowie elektrycy polscy działali nieformalnie od 1901 roku, a w marcu 1908 roku powołano oficjalnie Sekcję Elektrotechniczną przy Towarzystwie Politechnicznym. Na jej przewodniczącego wybrano Kazimierza Drewnowskiego, a na sekretarza – Tadeusza Gayczaka. Członkami założycielami byli m.in. profesorowie i wykładowcy Politechniki Lwowskiej: Roman Dzięślewski, Waclaw Günther,

Edwin Hauswald, Ignacy Mościcki i Gabriel Sokolnicki. Sekcja podejmowała intensywną działalność w zakresie słownictwa elektrotechnicznego, odczytów i szkoleń oraz prac projektowych dotyczących wykorzystania zasobów wodnych do budowy elektrowni. Od 1906 roku na Wydziale Budowy Maszyn Lwowskiej Szkoły Politechnicznej wykładana była elektrotechnika i maszyny elektryczne. W czerwcu 1919 roku, podczas pierwszego Ogólnopolskiego Zjazdu Elektrotechników, Sekcja Elektrotechniczna przekształciła się w Lwowskie Koło SEP.

Działalność elektryków krakowskich rozpoczęła się w ramach organizacyjnych istniejącego od 1877 roku Krakowskiego Towarzystwa Technicznego. Z ich inicjatywy odbył się w dniach 12–16.09.1912 roku drugi z kolei Zjazd Elektrotechników. Wzięli w nim udział polscy elektrycy ze wszystkich trzech zaborów, co symbolicznie podkreślał skład prezydium zjazdu, w którym zasiedli: Aleksander Rothert ze Lwowa, Alfons Kühn z Warszawy i Stanisław Domagalski z Poznania. Zjazd uznał za konieczne utworzenie ogólnopolskiego Związku Elektrotechników Polskich. Jednak dopiero dwa lata później, to jest w kwietniu 1914 roku, powołano formalnie Sekcję Elektrotechniczną Krakowskiego Towarzystwa Technicznego, której założycielami byli między innymi: Stanisław Bieliński (prezes), Henryk Dubeltowicz, Kazimierz Dutczyński, Kazimierz Gayczak, Władysław Gąssowski, Wilhelm Hertz, Piotr Król, Adolf Schleyen i Kazimierz Siwicki. Zajmowała się ona słownictwem elektrycznym, problemami koncesjonowania przemysłu elektrotechnicznego i działalnością odczytową, a od początku 1919 roku pracowała nad statutem ogólnopolskiej organizacji elektrotechników.

Jak wynika z powyższego, bardzo skrótego przeglądu, przewodnią myślą polskich elektryków w początkowym okresie ich działalności stowarzyszeniowej była wizja wolnej Polski, toteż wszelkimi siłami i sposobami dążyli oni do powołania ogólnokrajowej organizacji, która mogłaby współtworzyć podwaliny polskiego przemysłu elektrotechnicznego i energetyki, a bogactwa naturalne kraju wykorzystać dla dobra narodu. Te marzenia elektryków-patriotów urzeczywistniły się po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku.

7.1.2. Powstanie Stowarzyszenia Elektryków Polskich

Za oficjalną datę utworzenia ogólnokrajowego Stowarzyszenia Elektrotechników Polskich, przemianowanego później na Stowarzyszenie Elektryków Polskich SEP, przyjmuje się datę Zjazdu Organizacyjnego, który odbył się w Warszawie w dniach 7–9.06.1919 roku. Jako pierwsze przystąpiły do stowarzyszenia następujące koła: krakowskie, warszawskie, lwowskie i łódzkie, wkrótce dołączył Sosnowiec i Kalisz. Na pierwszego prezesa SEP wybrano prof. Mieczysława Pożaryskiego, który pełnił tę funkcję aż do 1928 roku.

Przyjęty podczas zjazdu statut zawierał następujące cele i zadania stowarzyszenia: wspólna praca nad całokształtem zagadnień elektrotechnicznych oraz współpraca z pokrewnymi instytucjami zagranicznymi, krzewienie wiedzy i popieranie uczelni elektrotechnicznych, wspieranie i rozpowszechnianie profesjonalnego piśmiennictwa, tworzenie jego zbiorów, bibliotek, laboratoriów, organizowanie zjazdów, odczytów, wycieczek technicznych, wystaw itp., opracowywanie przepisów i porządkowanie słownictwa elektrotechnicznego, współdziałanie w rozwoju rodzimego przemysłu elektrotechnicznego, rejestrację specjalistów w dziedzinie elektrotechniki.

W pierwszych latach niepodległości oprócz SEP nadal funkcjonowały lub powstawały nowe organizacje o podobnych lub zbliżonych

celach działania, takie jak: Stowarzyszenie Radiotechników Polskich, Związek Elektrowni Polskich, Związek Tramwajów i Kolei Dojazdowych, Polski Związek Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych, Polski Komitet Elektrotechniczny. Ponadto w 1926 roku istniejące już przy SEP Koło Teletechników przekształciło się w samodzielne Stowarzyszenie Teletechników Polskich. Ten stan rozproszenia organizacyjnego przełamano dopiero na historycznym Zjeździe Delegatów SEP w Toruniu 1.06.1928 roku. Zaproponowano wówczas nowy statut stowarzyszenia, na podstawie którego zmieniono nazwę na Stowarzyszenie Elektryków Polskich, przekształcono koła terenowe w oddziały wyposażone w pewną autonomię, utworzono stały Sekretariat Generalny, ustanowiono kategorię „członków zbiorowych”, powołano Centralną Komisję Normalizacji Elektrotechnicznej oraz komitety do współpracy zagranicznej i komisje do pracy wewnętrznej, wprowadzono nowy tryb wyboru Zarządu Stowarzyszenia. Dzięki przeprowadzonej reorganizacji stworzone zostały warunki do rozszerzonej i uwieńczonej sukcesami działalności stowarzyszenia w latach 1929–1939.

Pomimo niezbyt dobrej atmosfery politycznej w stosunkach polsko-czeskich, kontakty między SEP i EŠČ były dobre. Przykładem współpracy była wspólna organizacja V Walnego Zjazdu SEP i XV Zjazdu EŠČ w dniach 11–14.06.1933 roku. Uroczyste otwarcie – w obec-

Fot. 136 Zarząd Główny Stowarzyszenia Elektryków Polskich w latach 1932–1933. Stoją od lewej: W. Moroński; St. Śliwiński; B. Micheliś; K. Jackowski; J. Podoski. Siedzą od lewej: J. Bereszko, III wiceprezes; Z. Rau, II wiceprezes; F. Karśnicki, I wiceprezes; T. Czapllicki, prezes; L. Staniewicz; T. Arlitewicz, skarbnik; J. Tymowski, sekretarz

ności prezydenta Polski Ignacego Mościckiego – odbyło się w Warszawie. Połączono je z wystawą wyrobów przemysłu elektrotechnicznego i prezentacją firm. Przy tej okazji czeski profesor Wladimir List, wybitny specjalista w dziedzinie elektrotechniki, wielki przyjaciel Polski i Polaków, otrzymał godność członka honorowego SEP, a profesor Mieczysław Pożaryski, ówczesny prezes SEP, został członkiem honorowym ESC.

Druga wojna światowa przerwała działalność stowarzyszenia. Niemieckie władze okupacyjne w 1939 roku zlikwidowały wszystkie polskie organizacje, w tym i elektryków. Pozwoliły jedynie działać Związkowi Przemysłowców Metalowych. Inicjatorem konspiracyjnych kontaktów pomiędzy członkami SEP w czasie okupacji był przemysłowiec Kazimierz Szpotański, przewodniczący Grupy Elektrotechnicznej wymienionego wyżej Związku Przemysłowców, pełniący od czerwca 1939 roku funkcję wiceprezesa SEP. W trakcie cotygodniowych spotkań interesowano się losami kolegów, ustalano formy pomocy ich rodzinom i sposoby zapobiegania deportacjom do Niemiec oraz tworzone plany elektryfikacji wolnej Polski.

Szczególnie widoczne było działanie kół zainteresowań na terenie obozów jenieckich w Niemczech. W kilku z nich powstały koła techniczne i naukowe; organizowano nawet koła obozowe SEP, z których najliczniejsze utworzono w Murnau, Grossborn i Woldenbergu (Dobiegniewie). Prowadzono w nich działalność odczytowo-szkoleniową, zaopatrywano jeńców w literaturę fachową, opracowywano koncepcje elektryfikacji kraju. Liczni polscy elektrycy znaleźli się w Anglii, gdzie w lutym 1941 roku utworzyli w Londynie Oddział Brytyjski SEP. Na prezesa wybrano Jana Podoskiego. Oddział korzystał – do 1951 roku – z siedziby bratniej organizacji IEE. Pracowano między innymi w komisjach: Elektryfikacyjnej, Przemysłowej, Tłumaczeń i Szkolnictwa. Tu także powstał plan elektryfikacji Polski, którego głównym autorem był Mieczysław Koźmiński.

Polscy oficerowie-elektrycy czynnie uczestniczyli w ruchu oporu. Ich wiedza i kwalifikacje okazywały się nieocenione w działaniach wojennych podejmowanych zarówno przez ten ruch, jak i aliantów koalicji antyhitlerowskiej. Do legendy przeszły niektóre z ich dokonań,

na przykład: rozszyfrowanie przez Janusza Groszkowskiego układu sterującego pocisków V2; zbudowanie przez Stefana Manczarskiego urządzenia utrudniającego lokalizację radiowych stacji nadawczych; opracowanie przez Mirosława Panufnika planu dywersji i wydanie go w formie broszury; uruchomienie – pod kierunkiem Kazimierza Malinowskiego – produkcji radiostacji krótkofalowych.

Po zakończeniu wojny Polska uzyskała obszary po Odrę i Nysę Łużycką – z Wrocławiem i Szczecinem. Szybko okazało się, że życie w kraju będzie wymagało dostosowania się do nowych warunków politycznych, społecznych i gospodarczych. Początkowo jednak usiłowano przede wszystkim odbudować przedwojenne formy i struktury życia społecznego. Stąd też wiceprezes przedwojennego SEP Kazimierz Szpotański wraz z kilkoma kolegami na początku 1945 roku rozpoczął w Warszawie starania o reaktywowanie stowarzyszenia. W wyniku jego działań 28.08.1945 roku zostało ono wpisane do rejestru stowarzyszeń naukowo-technicznych. Jednocześnie w innych rejonach Polski dawni członkowie SEP organizowali się samorzutnie. W 1945 roku rozpoczęły działalność oddziały: Lubelski, Poznański i Radomsko-Kielecki, a w 1946 roku – Bydgoski, Krakowski, Zagłębia Węglowego oraz nowo powstałe – Szczeciński i Wrocławski.

7.2. Oddział Szczeciński SEP w latach 1946–1970

7.2.1. Pionierskie lata 1946–1955

Po II wojnie światowej ziemie Pomorza Zachodniego znalazły się w granicach państwa polskiego. Ich dotychczasowi niemieccy mieszkańcy albo uciekli przed zbliżającym się frontem, albo – na mocy decyzji państw zwycięskiej koalicji antyhitlerowskiej – zostali wysiedleni. W związku z tym tereny te były wyludnione, a infrastruktura gospodarcza – zniszczona. Polaków przybywających wówczas z różnych stron kraju i świata do Szczecina i osiedlających się w tym mieście nazywano pionierami. Byli wśród nich przedstawiciele różnych grup zawodowych – również elektrycy,

których wiedza i umiejętności okazywały się niezbędne do odbudowy gospodarki tych ziem ze zniszczeń wojennych i zapewnienia normalnego życia ich nowym mieszkańcom. Wobec braku dostępu do specjalistycznej informacji technicznej oraz forum wymiany doświadczeń odczuwali oni potrzebę posiadania własnej organizacji, tym bardziej że niektórzy z nich byli członkami SEP przed wojną. Właśnie oni podjęli starania o utworzenie w Szczecinie oddziału stowarzyszenia.

Z inicjatywy Jana Słomińskiego, ówczesnego kierownika Okręgowego Zakładu Rozdzielczego w Szczecinie, odbyło się 24.04.1946 roku zebranie organizacyjne, na którym wybrano Zarząd Tymczasowy Oddziału Szczecińskiego SEP w składzie: prezes – Jan Słomiński, sekretarz – Piotr Binder, skarbnik – Stefan Bronikowski. Zarząd ten zarejestrował oddział w Zarządzie Głównym SEP, poinformował o rozpoczętej działalności władze administracyjne i zwołał walne zebranie, które odbyło się 18.09.1946 roku, a uczestniczyło w nim 20 osób: Piotr Binder, Jan Drobiazgiewicz, Witold Gładysz, Władysław Goerst, Zenon Karwowski, Józef Klimczak, Andrzej Kryplewski, Kazimierz Maciejewski, Jerzy Mazur, Jan Meyer, Roman Mitkiewicz, Stanisław Nowakowski, Zygmunt Paryski, Adam Sielski, Józef Sieńkowski, Jan Słomiński, Zbigniew Staistry, Waclaw Suszycki, Józef Włodarski, Michał Zdralewicz. Zgodnie ze statutem SEP oraz na podstawie przygotowanego przez Zarząd Tymczasowy regulaminu dokonano wyboru władz oddziału. Kolejne jego walne zebranie odbyło się 29 października tego samego roku. Uzupełniono na nim skład zarządu, który po wyborach tworzyli: Jan Słomiński – prezes, Zbigniew Staistry – zastępca prezesa, Jan Meyer – sekretarz, Witold Gładysz – skarbnik, Roman Mitkiewicz – referent odczytowy, Adam Sielski i Piotr Binder – kierujący Komisją Szkolnictwa Elektrycznego. Powołano także Komisję Rewizyjną w składzie: Adam Sielski i Michał Zdralewicz. Oddział Szczeciński był pierwszym zarejestrowanym oddziałem SEP na Ziemiach Zachodnich.

Wśród pierwszych polskich osadników niewielu było inżynierów i techników, których brak kształtująca się wówczas społeczność szczecińska odczuwała bardzo dotkliwie. Do

priorytetowych zadań należało więc uruchomienie szkolnictwa zawodowego wszystkich szczebli. Konsekwentna działalność grona społeczników, a także starania władz oświatowych zaowocowały powołaniem 5.11.1946 roku Miejskiego Liceum Technicznego. Członkowie Zarządu Oddziału Szczecińskiego SEP włączyli się również w prace komitetu, którego celem było utworzenie Politechniki Szczecińskiej. Doprowadziło to do powołania 1.12.1946 roku Szkoły Inżynierskiej z pięcioma wydziałami. Jednym z nich był Wydział Elektryczny.

Pierwszych kilkudziesięciu członków SEP skupionych w Oddziale Szczecińskim (32 osoby pod koniec 1946 roku) cechowała duża aktywność. Oddział utrzymywał się i działał dzięki środkom pochodzącym ze składek członkowskich, z których 75% przekazywano do Zarządu Głównego, a pozostałe 25% przeznaczano na zakup czasopism technicznych; każdy z członków otrzymywał na przykład bezpłatnie „Przegląd Elektrotechniczny”. Przy oddziale zorganizowano także załączek biblioteki, w której gromadzono najbardziej potrzebną literaturę fachową. Pracę samokształceniową dopełniała prowadzona w szerokim zakresie działalność odczytowa. Tematami pierwszych wykładów były: „Nowe prądy w elektromedycynie”, „Radiokomunikacja morska i budowa ośrodka nadawczo-odbiorczego w Szczecinie”, „Radiolokacja”, „Światło fluoryzujące i instalacje elektryczne w Anglii”, „Taryfa kwadratowa”, „Współczesna radiotechnika morska”, „Zabezpieczenia i zerowanie w elektrycznych instalacjach w Szczecinie”, „Zagadnienia telekomunikacyjne województwa szczecińskiego”, a także „Działalność SEP” i „Współpraca SEP z elektrykami czeskiemi”. Do najaktywniejszych wykładowców należeli wówczas: Witold Gładysz, Antoni Jezierski, Czesław Oświecimski, Aleksander Zawisza.

Wielkim wydarzeniem dla Oddziału Szczecińskiego SEP był udział w przygotowaniu XIV Walnego Zgromadzenia SEP, które odbyło się w Szczecinie w dniach 10–13.06.1948 roku. Dobre wywiązanie się przez Oddział Szczeciński SEP z roli organizatora i gospodarza świadczyło o dużym zaangażowaniu jego 64 członków.

Nasilająca się od końca lat czterdziestych centralizacja władzy nie ominęła stowarzyszeń naukowo-technicznych. Jednym z jej przykładów była

akcja rejestracji inżynierów i techników, która miała na celu (deklaratywnie) racjonalne wykorzystanie wykwalifikowanych kadr w gospodarce. Jednak sposób, w jaki była przeprowadzana, budził wśród wielu osób poważny niepokój i obawy z uwagi na obowiązek wypełniania bardzo szczegółowych ankiet personalnych. Zaangażowani w Komisji Rejestracji Inżynierów i Techników członkowie SEP wykonali tę niełatwą i niewdzięczną pracę z dużym taktem i kulturą. W komisji tej, powołanej przez Naczelną Organizację Techniczną NOT, Józef Włodarski pełnił funkcję inspektora wojewódzkiego, a Zbigniew Fabierkiewicz był pełnomocnikiem na miasto Szczecin. Innym przejawem postępującej centralizacji był obowiązek – od 1951 roku – przekazywania całości składek członków SEP Naczelnej Organizacji Technicznej, która następnie przyznawała oddziałowi środki na prowadzenie działalności statutowej. NOT wyposażono między innymi również w prawo odwoływania zarządów oddziałów SEP lub poszczególnych ich członków. W Szczecinie z uprawnień tych nigdy jednak nie skorzystano, a współpraca między organizacjami układała się pomyślnie.

7 maja 1951 roku IV Zjazd Delegatów SEP przyjął uchwałę, w myśl której za podstawową jednostkę organizacyjną stowarzyszenia uznano koło zakładowe, działające w danym przedsiębiorstwie lub instytucji. W ten sposób starano się przekształcić SEP z organizacji naukowo-technicznej, a więc do pewnego stopnia elitarnej, w organizację masową. Mimo to, a może właśnie dzięki temu przynależność do stowarzyszenia była dla wielu elektryków atrakcyjna, ponieważ starało się ono zachować w swej działalności, opartej na kontaktach towarzysko-koleżeńskich, maksimum niezależności i demokracji. W roku 1954 pracę naukowo-dydaktyczną na Wydziale Elektrycznym Szkoły Inżynierskiej rozpoczął Bogusław Tittenbrun, uczestnik zjazdu założycielskiego SEP w 1919 roku, którego wiedza, bogate doświadczenie w pracy zawodowej i społecznej stanowiły cenną pomoc w pracach oddziału. Pierwsze koła zakładowe w Oddziale Szczecińskim powołano dopiero w 1955 roku. Organizowały one odczyty, prowadziły akcje szkoleniowe, sprawowały opiekę nad zakładowymi bibliotekami technicznymi oraz klubami techniki i racjonalizacji, inicjowały tworzenie tak zwanych brygad inżyniersko-robot-

nicznych, organizowały wystawy projektów racjonalizatorskich i wydawnictw technicznych, a także wycieczki i narady techniczne. Zarząd oddziału w tym okresie opiniował – na podstawie dostarczanych dokumentów świadczących o wykształceniu lub przebiegu pracy zawodowej – wnioski o przyznanie tytułu inżyniera oraz uzyskanie uprawnień budowlanych.

7.2.2. Działalność oddziału w latach „małej stabilizacji” (1956–1970)

Bardzo istotny dla stowarzyszenia był obradujący w Krakowie 21.09.1956 roku IX Walny Zjazd Delegatów SEP. Odbył się on w obliczu głębokich zmian politycznych w kraju, na miesiąc przed VIII Plenum Komitetu Centralnego PZPR, które dało początek tak zwanej „odwilży popaździernikowej”. Naczelnym hasłem zjazdu było takie zreformowanie SEP, aby stało się ono niezależnym konsultantem i doradcą władz administracyjnych w najważniejszych sprawach dotyczących rozwoju elektryki w kraju. Oczekiwania te zostały spełnione przez kolejny, X Zjazd Delegatów SEP, który odbył się rok później w Katowicach. Jego decyzje miały przełomowe znaczenie dla dalszych losów stowarzyszenia. Nowy statut – zatwierdzony przez władze administracyjne 15.05.1958 roku – stanowił, że członkami zwyczajnymi SEP mogą być w zasadzie tylko inżynierowie i technicy, a więc osoby z ukończonym wyższym lub średnim wykształceniem technicznym. W statucie tym pominięto wszystkie paragrafy mówiące o dotychczasowej, dogłębnej ingerencji NOT w życie stowarzyszenia. Uzyskało ono pełnię osobowości prawnej, a jego władze terenowe, zarządy oddziałów – daleko idącą samodzielność, na przykład w zakresie powoływania kół zakładowych i terenowych. Ówczesny prezes Oddziału Szczecińskiego Witold Gładysz na zjeździe tym został wybrany w skład Zarządu Głównego SEP. Był to pierwszy przypadek udziału we władzach naczelnych stowarzyszenia przedstawiciela Szczecina.

Zgodnie z nowym statutem zmieniono strukturę organizacyjną i znacznie rozszerzono zakres działalności Oddziału Szczecińskiego. W roku 1957 uruchomiono poradnię dla ener-

getyków, z której korzystali racjonalizatorzy i wynalazcy z różnych zakładów pracy. W następnym roku oddział przejął od Państwowej Inspekcji Energetycznej egzaminowanie ze znajomości zasad bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników zatrudnionych przy urządzeniach elektrycznych. Prowadzenie szkoleń i egzaminów kwalifikacyjnych w tym zakresie stało się jednym z podstawowych działań oddziału. Dzięki temu pokrywał on swoje wydatki bez dotacji centralnych i stał się niezależny finansowo.

W 1958 roku w Szczecinie zorganizowano kilka narad i konferencji branżowych na temat oświetlenia. Specjaliści SEP przeprowadzili lustrację sklepów i udzielili ich kierownikom bezpłatnych porad, co przyczyniło się do znacznego polepszenia oświetlenia miasta. Działania te zostały wysoko ocenione przez władze centralne stowarzyszenia i spowodowały, że właśnie Szczecin wybrano na miejsce Ogólnopolskiej Konferencji Oświetlenia Zewnętrznego, która odbyła się 7 i 8.05.1959 roku. Wzięło w niej udział około 400 osób, w tym kilkunastu gości zagranicznych. Przygotowaniami do konferencji kierował Komitet Organizacyjny pod przewodnictwem Antoniego Jezierskiego, pierwszego (w 1946 roku) absolwenta Wydziału Elektrycznego polskiej

Politechniki Gdańskiej. Konferencja stanowiła duże wydarzenie w życiu miasta; obszernie informowała o nim prasa lokalna i krajowa.

Zarząd Główny SEP powołał w 1959 roku Izbę Rzecznawców. Do jej zadań należało opracowywanie ekspertyz i opinii specjalistycznych z dziedziny elektryki na potrzeby administracji, przedsiębiorstw i osób fizycznych. Na rzeczoznawców w 18 specjalnościach powoływano członków SEP o najwyższych kwalifikacjach. W oddziałach zaczęto tworzyć terenowe zespoły rzeczoznawców. W Oddziale Szczecińskim zespół taki powstał w roku 1961, a jego kierownikiem został Wacław Oziewicz. Zespół ten opracowywał ekspertyzy dla przedsiębiorstw państwowych, zakładów pracy, instytucji, jednostek spółdzielczych ze Szczecina i województwa. Tematykę ekspertyz stanowiły: ocena stanu instalacji elektrycznych, dobór zabezpieczeń, opracowywanie instrukcji eksploatacyjnych. W pierwszej kolejności przyjmowano zlecenia z zakładów niemających własnych służb energetycznych.

Elektrycy szczecińscy odnotowali w 1960 roku duży sukces zawodowy: odbudowali i przekazali do eksploatacji elektrownię „Pomorzaną”. Brali też udział w wielu innych przedsięwzięciach służących odbudowie i roz-

Fot. 137 Zarząd Oddziału SEP 1961. Stoją od prawej: Jan Garus, Zbyszko Świdzki, NN, Rudolf Miętus, Józef Rabiej, Franciszek Kowalski, Antoni Jezierski, Ryszard Białek, Wacław Oziewicz, Mieczysław Chodynierski, Zbigniew Falkenberg, Władysław Stodolny, Siedzą od lewej: Stanisław Przyłuski, Lidia Kędzior, Włodzimierz Bujakiewicz, Aleksandra Kamińska, Władysław Mielczarek

budowie miasta. Zarząd Główny SEP, doceniając aktywność Oddziału Szczecińskiego w tym okresie, powierzył mu – po trzynastu latach po raz drugi – zorganizowanie XIV Walnego Zjazdu Delegatów SEP. W obradach, odbywających się w dniach 1–4.06.1961 roku, uczestniczyło około 400 delegatów, reprezentujących 15 tys. członków stowarzyszenia z całej Polski. Na prezesa SEP wybrano wówczas Tadeusza Dryzka, który pełnił tę funkcję nieprzerwanie przez 20 kolejnych lat.

Tradycja działalności członków SEP w sekcjach naukowo-technicznych sięga lat przedwojennych. Powstały one z potrzeby grupowania się elektryków według ich zainteresowań zawodowych i specyfiki problemów technicznych, z którymi się spotykali, pracując w różnych działach gospodarki narodowej. Początkowo były one tworzone jedynie na szczeblu Zarządu Głównego i stanowiły jego organy. Najstarszą była Sekcja Radiotechniki utworzona już w 1929 roku, a następnymi: Telekomunikacyjna (1939) i Energetyczna (1953). Na VII Zjeździe Delegatów SEP 14 grudnia 1954 roku sekcjom wyznaczono nowe zadania, to jest: rozwiązywanie problemów technicznych występujących w poszczególnych działach gospodarki kierowanych przez resorty administracji państwowej, i zgłaszanie dezyderatów stowarzyszenia poszczególnym ministerstwom. Wkrótce też powstały nowe sekcje: w roku 1956 – Instalacji

Urządzeń Elektrycznych, w 1957 – Elektrotechniki Okrętowej.

W Oddziale Szczecińskim na początku lat sześćdziesiątych, kiedy liczba kół i zrzeszonych w nich członków rosła dynamicznie, rozpoczęły działalność dwie sekcje: Instalacji i Urządzeń Elektrycznych, którą kierowali kolejno: Antoni Jezierski i Władysław Janowski oraz Elektrotechniki Okrętowej pod kierownictwem Ryszarda Białka. W 1964 roku powstały kolejne dwie oddziałowe sekcje naukowo-techniczne: Pomiarów i Automatyki, której przewodniczył kierownik Katedry Automatyki Politechniki Szczecińskiej Adam Żuchowski oraz Energetyki – na czele z prodziekanem Wydziału Elektrycznego PS Bogusławem Tittenbrunem, którego wkrótce zastąpił Zbigniew Maj, przyszły dyrektor budowy elektrowni „Dolna Odra”. Następną sekcję – Elektroniki i Telekomunikacji – powołano dopiero w 1970 roku, a przewodniczył jej Jerzy Syrek.

Sekcja Energetyczna brała udział w przygotowaniu Ogólnokrajowego zjazdu Energetyków, który odbył się w Szczecinie w dniach 4–6.06.1965 roku. Głównym tematem tego zjazdu były najistotniejsze problemy organizacji przemysłu energetycznego. Gościem obrad był prezes SEP Tadeusz Dryzek. W drugim dniu zjazdu wybrano władze Centralnego

Fot. 138
Zarząd Oddziału SEP, lata 1965–1970
Stoją od lewej: Władysław Mielczarek, Tadeusz Baran, Jarosław Sztandera, Jerzy Dziubała, Jerzy Krygier, Bożena Szczygielska, Wacław Oziewicz, Henryk Kudelski.
Siedzą od lewej: Julian Dybowski, Aleksandra Kamińska, Stefan Szczerba, Anna Nowakowska, Stanisław Przyłuski

Kolegium Sekcji Energetycznej SEP; nowym jego przewodniczącym został Janusz Raszewski.

Z okazji 50-lecia SEP Sekcja Instalacji i Urządzeń Elektrycznych pod kierownictwem Władysława Janowskiego zorganizowała w Zamku Książąt Pomorskich 15 i 16.05.1969 roku ogólnopolską konferencję naukowo-techniczną na temat: „Urządzenia elektryczne w nowoczesnych zakładach”. Uczestniczyło w niej 300 osób, a jeden z referatów wygłosił Henryk Tunia, „ojciec” energoelektroniki polskiej. Na konferencji tej Przedsiębiorstwo Robót Elektrycznych „Elektromontaż” zorganizowało wystawę nowych typów urządzeń rozdzielczych.

Dużą aktywność przejawiała Sekcja Elektrotechniki Okrętowej. W 1969 roku Stocznia Szczecińska przystąpiła do budowy nowej generacji statków. W związku z tym Sekcja EO zorganizowała seminarium i dwa sympozja poświęcone nowym urządzeniom i systemom elektrycznym stosowanym w światowym budownictwie okrętowym. W sympozjach udział wzięli przedstawiciele niemieckiej firmy „Siemens” i holenderskiej „Sperry”.

Sekcja Elektroniki i Telekomunikacji, współpracując z Instytutem Łączności w Warszawie, przygotowała 17 maja 1970 roku po raz pierwszy w Szczecinie obchody Międzynarodowego Dnia Telekomunikacji. Od tego czasu obchody te weszły na stałe do kalendarza imprez organizowanych przez stowarzyszenie.

Oddział wziął aktywny udział w obchodach 25-lecia przyłączenia do Polski Ziemi Zachodnich i Północnych, akcentując w nich dokonania szczecińskich elektryków w odbudowie i zagospodarowywaniu tego regionu. Dowodem uznania dla ich wysiłków było nazwanie jednej z ulic miasta ulicą „Energetyków” oraz nadanie imienia „Energetyk” statkowi zbudowanemu w Stoczni Szczecińskiej im. Adolfa Warskiego. Elektrycy zrzeszeni w SEP uczcili jubileusz, wykonując nieodpłatnie dokumentację techniczno-robotczą oświetlenia ulic Szczecina. W jej sporządzeniu brały udział koła SEP: w Zakładzie Energetycznym, Wojewódzkim Biurze Projektów oraz Biurze Projektów „Elektroprojekt”.

Długoletni prezes Oddziału Szczecińskiego SEP Stefan Szczerba dużą wagę przywiązywał do wdrażania postępu technicznego w zakładach pracy. Celowi temu służyła działalność zarówno

sekcji naukowo-technicznych, jak i kół zakładowych SEP. Z ramienia Zarządu Oddziału czuwał nad tym Edmund Brychcy, inspirując koła zakładowe do tworzenia tak zwanych komisji postępu technicznego. W tym okresie liczba kół w oddziale wzrosła ponad dwukrotnie, tak jak i liczba członków SEP. Sprzyjała temu działalność programowa Zarządu Oddziału i indywidualna aktywność Piotra Wiernego, pełniącego obowiązki pełnomocnika prezesa ds. kół. Był on postacią wyjątkową; miał dyplom inżyniera Instytutu Politechnicznego w Paryżu i duże doświadczenie zawodowe zdobyte na różnych stanowiskach kierowniczych. Będąc na emeryturze, raz w miesiącu odwiedzał wszystkie koła, udzielając ich zarządom instruktażu i wsparcia w realizowanej przez nie działalności statutowej.

Przez kilka dziesięcioleci podstawowym ogniwem SEP były koła zakładowe. Jednym z najstarszych i najdłużej działających jest koło na Wydziale Elektrycznym PS; jego pierwszymi prezesami byli Jan Wasilewski i Józef Nowicki. Koło to wyróżniało się zawsze nie tylko pracami naukowymi swoich członków, ale i inicjatywami w rozwiązywaniu aktualnych problemów regionu i kraju. Na wyróżnienie zasługuje koło w Zakładzie Energetycznym Szczecin, którego członkowie umiejętnie łączyli pracę zawodową z działalnością społeczną w stowarzyszeniu; byli to między innymi: Włodzimierz Bujakiewicz, Marian Stępień, Zygmunt Witasik, Franciszek Witkowski. Osiągnięcia w działalności społecznej i zawodowej miały również koła w instytucjach i zakładach przemysłowych związanych z gospodarką morską – w Stoczni Szczecińskiej im. A. Warskiego, Stoczniowym Biurze Projektów, Polskiej Żegludze Morskiej, Zarządzie Portu Szczecin–Swinoujście oraz Wyższej Szkole Morskiej. Najbardziej w organizacji i pracy kół zasłużyli się: Ryszard Białek, Franciszek Gołąb, Jerzy Mańko, Jerzy Mirski, Bogusław Montwiłł, Bogdan Nienartowicz, Edmund Prusiński, Jarosław Sztandera oraz Mirosława Strączyńska – wieloletnia prezes koła w Stoczniowym Biurze Projektów. Do najprężniej działających należały koła w: Dyrekcji Okręgu Poczty i Telekomunikacji w Szczecinie, „Elektromontażu”, „Elektroprojekcie”, Okręgowym Urzędzie Telekomunikacji Międzymiastowej,

Stacjach Radiowych i Telewizyjnych, Urzędzie Telefonów Miejskowych, Wojewódzkim Biurze Projektów oraz szczecińskich zakładach przemysłowych – elektrowni „Dolna Odra”, Fabryce Kabli „Załom” i w Zakładach Chemicznych „Police”.

7.3. Rozwój oddziału w latach 1971–1989

Początek lat siedemdziesiątych to czas kolejnego zwrotu politycznego, który zaowocował „otwarcie Polski na świat” i przyspieszeniem rozwoju gospodarczego. Większość Polaków uwierzyła w reformowalność systemu. Jednak w roku 1971, w którym to przypadała 25. rocznica rozpoczęcia działalności przez Oddział Szczeciński SEP, świeża pamięć tragicznych wydarzeń grudniowych, do których doszło w 1970 roku między innymi w Szczecinie, nie sprzyjała organizacji większych uroczystości. Dlatego obchody tej rocznicy przeniesiono na rok następny i połączono je z 25-leciem działalności Stowarzyszenia Inżynierów Mechaników Polskich (SIMP) i III Dniami Techniki Województwa Szczecińskiego. Z okazji jubileuszu Tadeusz Grabowski, Antoni Jezierski i Stanisław Przyłuski opracowali okolicznościową broszurę „25 lat Stowarzyszenia Elektryków Polskich na Ziemi Szczecińskiej”.

Podczas uroczystej akademii w gmachu Politechniki Szczecińskiej Tadeusz Dryzek, prezes SEP i równocześnie wiceminister górnictwa i energetyki, wygłosił wykład na temat perspektyw energetyki polskiej ze szczególnym uwzględnieniem Pomorza Zachodniego, a przewodniczący Wojewódzkiej Rady Narodowej w Szczecinie Stanisław Rychlik, nadał Oddziałowi Szczecińskiemu SEP odznakę honorową „Gryfa Pomorskiego” – za zasługi położone w zagospodarowaniu województwa szczecińskiego.

Obchody rocznicowe sprzyjały rozwojowi stowarzyszenia w regionie. Wzrastała liczba członków, powstawały nowe koła, również poza Szczecinem: w Stargardzie Szczecińskim, Świnoujściu, Jasienicy, Nowym Czarnowie, Mrzeżynie oraz w trzech jednostkach wojskowych. Pracami oddziału kierował 20-osobowy zarząd z prezesem Stefanem Szczerbą.

Działy także: Komisja Rewizyjna, której przewodniczył Jerzy Gromyko, Sąd Koleżeński z przewodniczącym Józefem Rabejem oraz Komisja Bytowa z Henrykiem Kudelskim na czele.

Kolejne lata przynoszą dalszy rozwój oddziału. W roku 1977 skupiał on 1012 członków zrzeszonych w 41 kołach. Utworzono dwie nowe komisje: Energoelektroniki oraz Techniki Laserowej, które przekształciły się w sekcje naukowo-techniczne, a jeszcze później – w komitety branżowe SEP. Komitet Techniki Laserowej pod przewodnictwem Bohdana Kazimierza Wołczaka zorganizował między innymi cykl odczytów wygłoszonych w trakcie Szczecińskich Dni Techniki i podjął współpracę naukową z ośrodkami w Warszawie, Poznaniu, Gliwicach i Łodzi. Dotyczyła ona przede wszystkim optoelektroniki oraz diagnostycznych i informatycznych zastosowań laserów. Działalność Komitetu Energoelektroniki Przemysłowej, którym kierował Jerzy Krygier, dotyczyła kompleksowych działań związanych z zastępowaniem niektórych urządzeń układami energoelektronicznymi, a w szczególności dostarczała zainteresowanym aktualnych informacji na temat nowoczesnych elementów tych układów i przykładów ich zastosowania w praktyce. Aktywną działalność w oddziale prowadziły również sekcje naukowo-techniczne. Na przykład Sekcja Elektrotechniki Okrętowej i Koło SEP przy Wyższej Szkole Morskiej zorganizowała w Szczecinie (w 1979 roku) IV Krajową Konferencję Elektrotechniki Okrętowej na temat budowy i eksploatacji urządzeń elektrycznych na statkach i ochrony zdrowia załóg pływających.

Przełom lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych zwiastował istotne zmiany ustrojowe w Polsce. Środowisko elektryków z nadzieją przyjęło zapowiedź demokratyzacji życia i reformy gospodarczej. W tej atmosferze obradował we Wrocławiu w dniach 26–28.06.1981 roku XXII Walny Zjazd Delegatów SEP, na którym delegaci szczecińscy wyróżniali się aktywnością: Stefan Szczerba był jednym z dwóch sekretarzy zjazdu, w Komisji Statutowej pracował Bogusław Montwiłł, a w Komisji Wnioskowej – Tadeusz Baran. Na zjeździe tym do Zarządu Głównego SEP wybrano Henryka Marszałka i Stanisława Skoczowskiego, a do Głównej Komisji

Fot. 139 Prezydium WZDO Oddziału Szczecińskiego SEP z 1984 roku B. Tittenbrun, S. Szczerba, W. Bujakiewicz, S. Skoczowski

Rewizyjnej – Antoniego Jezierskiego. Dużym wyróżnieniem dla środowiska szczecińskich elektryków było nadanie przez zjazd godności członków honorowych SEP Bogusławowi Tittenbrunowi i Antoniemu Tomaszowi Jezierskiemu.

Nie tylko sprawami zawodowymi zajmował się Oddział Szczeciński SEP. Do tradycji należały słynne Bale Elektryka organizowane od lat sześćdziesiątych w klubie NOT przy al. Wojska Polskiego 67. Cieszyły się one wielką popularnością, bo udział w nich był swego rodzaju nobilitacją w środowisku. Niekiedy, ze względu na ograniczoną liczbę miejsc, w kołach przeprowadzano losowania kart wstępu. Drugą podobną imprezą były organizowane również w klubie NOT spotkania noworoczne. Uczestniczyli w nich zasłużeni członkowie SEP, dyrektorzy przedsiębiorstw i instytucji będących członkami zbiorowymi stowarzyszenia, a także przedstawiciele władz i organów administracyjnych.

Stan wojenny, wprowadzony 13.12.1981 roku, przyhamował na kilka lat działalność stowarzyszenia. Mimo wielu ograniczeń działalność oddziału nie zanikła, ale koncentrowała się wyłącznie na realizacji podstawowych zadań statutowych. Jednym z nich było popularyzowanie wiedzy o celach SEP wśród młodych elektryków i zachęcanie ich do działalności w ramach stowarzyszenia. W latach siedemdziesiątych istniało już Studenckie Koło SEP przy Politechnice Szczecińskiej, ale jego aktywność stopniowo malała, aż w końcu zostało one wykreślone z rejestru oddziału. Inicjatywa powołania nowego koła SEP w tym środowisku wyszła na początku lat osiemdziesiątych od młodych pracowników naukowych i studentów Wydziału Elektrycznego

Rys 141. 40-lecie Oddziału Szczecińskiego SEP 25.04.1986. Od lewej: Bogusław Montwiłł, Bożena Szczygielska, Władysław Janowski

Fot. 140 40-lecie Oddziału Szczecińskiego SEP (25.04.1986)

Na dole – od lewej: Wojciech Weiss, Janusz Raszewski, Czesław Rukszto, Henryk Marszałek, Jacek Szpotański

Fot. 142 Delegacja Oddziału Szczecińskiego SEP na Walnym Zjeździe Delegatów SEP w Gdańsku we wrześniu 1987. Od lewej: W. Kramarz, S. Szczerba, W. Janowski, R. Miętus

Politechniki Szczecińskiej. Zebranie założycielskie Akademickiego Koła SEP odbyło się 2 lipca 1982 roku; prezesem został Piotr Szymczak. Początkowo koło zarejestrowano przy Studenckiej Spółdzielni Pracy „Bratniak”, potem przy Studenckim Biurze Usług Zrzeszenia Studentów Polskich „Student – Service”, a następnie przy Wydziale Elektrycznym PS. O prężnej działalności młodych elektryków skupionych w tym kole piszemy w dalszej części rozdziału, a tutaj odnotowujemy jedynie pierwsze inicjatywy. Należały do nich duże imprezy zorganizowane w Szczecinie: w roku 1983 – Szczecińskie Dni Młodego Elektryka, a w roku 1984 – I Ogólnopolska Narada Studenckich Kół SEP.

Poza inicjatywami koła akademickiego odnotować należy jeszcze dwa przedsięwzięcia oddziału. Pierwszym z nich był udział w pracach przygotowawczych do XX Kongresu Techników Polskich, w ramach których w Oddziale Szczecińskim SEP zorganizowano w 1982 roku kilka narad zespołu problemowego: „Energia, paliwa, surowce”, a wnioski z nich przekazano Naczelnej Organizacji Technicznej. Szczecińskich elektryków na kongresie tym reprezentowali Jan Graczyk i Bohdan Wołczak. Drugim przedsięwzięciem było sympozjum nt. „Wybrane zagadnienia bezpieczeństwa i higieny pracy w elektrotechnice morskiej” zorganizowane w 1983 roku w Szczecinie przez Sekcję Elektrotechniki Okrętowej oraz koło SEP przy Wyższej Szkole Morskiej. Oprócz specjalistów polskich wzięli w nim również udział goście z Niemiec (Rostocku) oraz pracownicy naukowo-dydaktyczni Pomorskiej Akademii Medycznej.

W przeddzień obchodów 40-lecia działalności stowarzyszenia na Pomorzu Zachodnim Akademickie Koło SEP zorganizowało (24 kwietnia 1986 roku), pod patronatem rektora Politechniki Szczecińskiej, II Ogólnopolską Naradę Studenckich Kół SEP przy Wydziałach Elektrycznych. W spotkaniu, zorganizowanym w Klubie Pracowników Nauki PS, uczestniczyli prezes SEP Jacek Szpotański i wiceprezes Cyprian Brudkowski (późniejszy prezes). Dyskutowano o modelu współczesnego inżyniera elektryka, nowych kierunkach rozwoju elektryki oraz roli i zadaniach stowarzyszenia w kształceniu młodych kadr elektryków. Następnego dnia odbyło się w szczecińskim Domu Marynarza uroczyste posiedzenie Zarządu Oddziału z udziałem przedstawicieli władz miasta, Prezydium ZG SEP, prezesów oddziałów z całej Polski oraz zaproszonych gości. Szczególnie zasłużonym dla rozwoju elektryki w regionie i wyróżniającym się w pracy stowarzyszeniowej członkom SEP wręczone zostały odznaczenia państwowe i stowarzyszeniowe.

7.4. Działalność w latach 1990–2006

Oczekiwane od dłuższego czasu zmiany ustrojowe nastąpiły w Polsce na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych. Jednak szybko okazało się, że towarzyszą im również zjawiska negatywne, od których nie jest wolna gospodarka wolnorynkowa. Upadło szereg przedsiębiorstw i zakładów przemysłowych, inne podlegały restrukturyzacji, w wyniku czego lawinowo zaczęło narastać bezrobocie. Kłopoty z zatrudnieniem dotknęły wielu członków stowarzyszenia; w konsekwencji likwidacji uległo wiele kół zakładowych SEP. W tej sytuacji musiały się zmienić zadania i formy pracy organizacji. Poszukując nowych rozwiązań, adekwatnych do warunków społeczno-gospodarczych, Zarząd Oddziału zlikwidował Ośrodek Rzecznawców w Szczecinie. Pracujący w nim specjaliści mogli zostać zatrudnieni w Ośrodku Rzecznawców w Koszalinie. Jednocześnie utworzono w Szczecinie (w marcu 1991 roku) spółkę z o.o. „Elmac” Zakład Instalacji i Urządzeń Elektrycznych. Miała ona umożliwić pracę członkom SEP i wykorzystać wysokie kwalifikacje szczecińskich specjalistów

(rzeczoznawców i weryfikatorów) oraz wypracowywać dodatkowe środki finansowe na działalność statutową stowarzyszenia. Niestety, podejmowane wówczas działania dostosowawcze nie w pełni pozwoliły osiągnąć założone cele; kryzys w działalności SEP trwał. Gwałtownie zmniejszała się liczba członków i kół – zarówno w Szczecinie, jak i w innych ośrodkach regionalnych. Oddział Szczeciński na koniec 1993 roku zrzeszał 482 członków skupionych w 16 kołach. W tej trudnej dla stowarzyszenia sytuacji obradował w Kołobrzegu 10 i 11.06.1994 roku XXVII Walny Zjazd Delegatów SEP pod znamienym hasłem: „Quo vadis SEP?”. Oddział Szczeciński reprezentowało trzech delegatów: Wojciech Kramarz, Roman Laskowski i Bogusław Montwiłł, którzy aktywnie uczestniczyli w pracach komisji zjazdowej do opracowania projektu nowego statutu SEP, mającego umożliwić bardziej efektywne działanie stowarzyszenia w zmieniających się warunkach społeczno-gospodarczych. Na zjeździe tym Wojciech Kramarz wybrany został do ZG SEP.

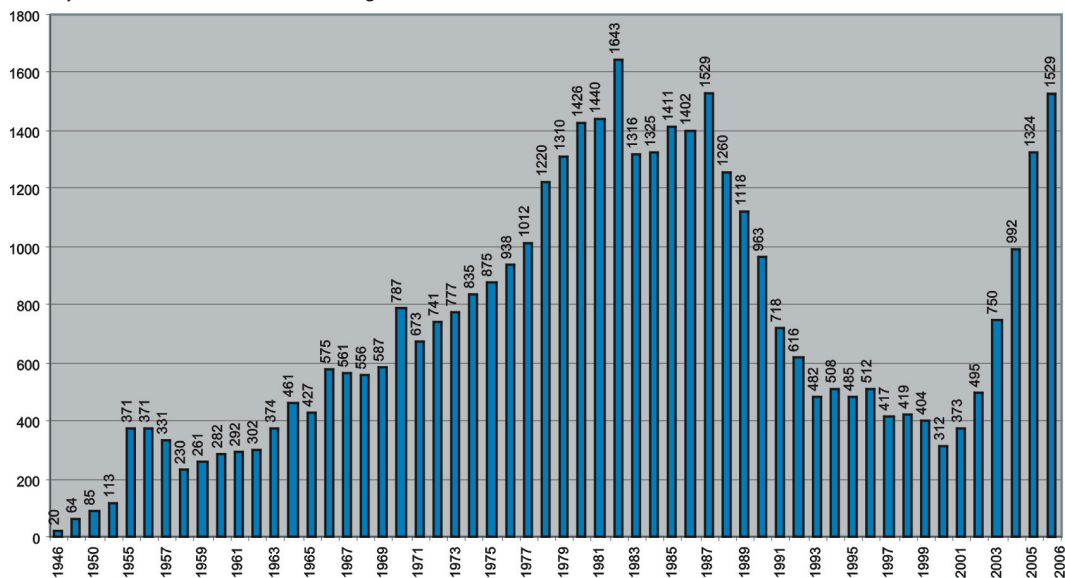
W 1996 roku Oddział Szczeciński SEP obchodził 50. rocznicę swego istnienia. Przyjęto

ramowy program tych obchodów, w którym do ważniejszych przedsięwzięć należało: podjęcie przygotowań do wydania monografii „Elektryka na Pomorzu Zachodnim”, współorganizacja międzynarodowej konferencji UEES'96, zorganizowanie ogólnopolskiego spotkania młodych elektryków i przeprowadzenie ogólnopolskich badań socjologicznych na temat funkcji założonych i realizowanych przez stowarzyszenie. Do realizacji tego programu powołano Komitet Organizacyjny, którego przewodniczącym został Piotr Szymczak, prezes Koła SEP Pracowników Politechniki Szczecińskiej. W ramach jubileuszu odbyło się uroczyste zebranie plenarne Zarządu Oddziału z udziałem zasłużonych elektryków szczecińskich, przewodniczących kół i zaproszonych gości – dokładnie w pięćdziesiątą rocznicę utworzenia oddziału, to jest 24.04.1996 roku. To okolicznościowe spotkanie prowadzili: najstarszy z byłych prezesów oddziału – Włodzimierz Bujakiewicz i najmłodszy – Dariusz Skoratko, prezes Akademickiego Koła SEP przy Wydziale Elektrycznym Politechniki Szczecińskiej. Na Cmentarzu Centralnym w Szczecinie złożono w tym dniu wiązanki kwiatów na grobach za-

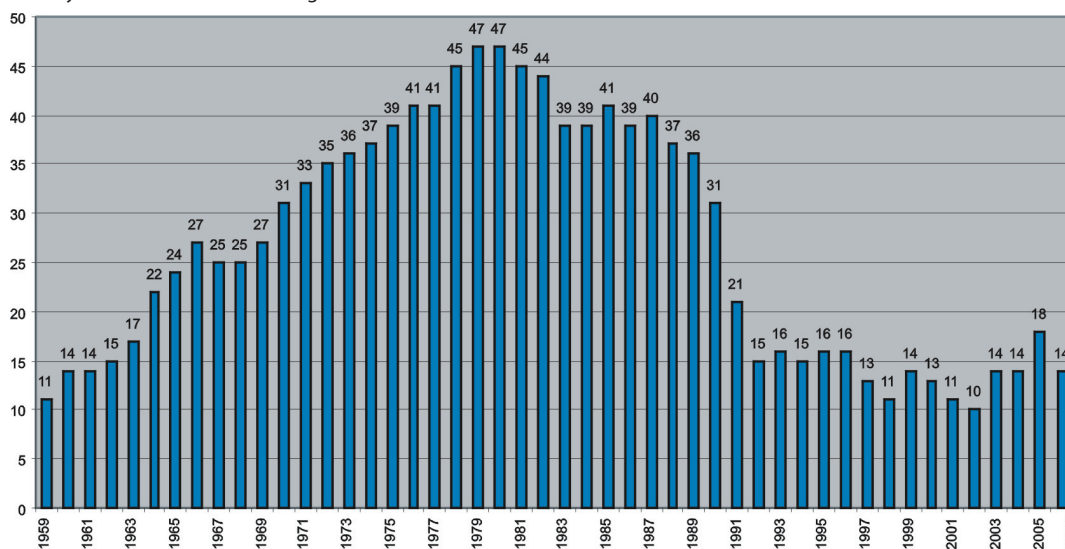

Fot. 143 Spotkanie noworoczne – styczeń 1992

Rys. 6 Liczby członków Oddziału Szczecińskiego SEP w okresie 1946–2006

Rys. 7 Liczby kół Oddziału Szczecińskiego SEP w okresie 1946–2006

służonych elektryków szczecińskich, a w siedzibie oddziału przy al. Wojska Polskiego 67 zorganizowano konferencję prasową. Na II Międzynarodowej Konferencji Naukowo–Technicznej „Niekonwencjonalne systemy elektromechaniczne i elektryczne” (Unconventional Electromechanical and Elektrotechnical Systems – UEES’96), zorganizowanej przez Instytut Elektrotechniki Politechniki Szczecińskiej i Oddział Szczeciński SEP w dniach 15–17 grudnia przedstawiono referat autorstwa Lucyny Turek-Kwiatkowskiej i Piotra Szymczaka pt. „50 lat elektryki na Pomorzu Zachodnim (1946–1996)”, omawiający rozwój przemysłu, szkolnictwa elektrycznego i działalność SEP w regionie.

W maju 1997 roku 50-lecie swojej działalności obchodził Wydział Elektryczny Politechniki Szczecińskiej. Akademickie Koło SEP, Koło SEP Pracowników PS i Oddział Szczeciński Stowarzyszenia włączyły się w te obchody, organizując między innymi w dniach 21–23 listopada I Ogólnopolskie Dni Młodego Elektryka. Wypracowana została w ten sposób nowa formuła pracy stowarzyszenia z młodzieżą. „Dni” stały się imprezą cykliczną organizowaną za każdym kolejnym razem w innym ośrodku akademickim. Do 2006 roku odbyło się osiem takich spotkań.

Pomimo wielu prób zahamowania spadku pozycji i roli stowarzyszenia, podejmowanych na

For. 144 Prezes SEP Stanisław Bolkowski z małżonką Barbarą oraz Piotr Szymczak na spotkaniu noworocznym SEP w Warszawie 17 grudnia 2004 r.

szczeblu ogólnopolskim i regionalnym, procesy kryzysowe nie zostały w pełni przezwyciężone. Dopiero pod koniec 1998 roku przestała zmniejszać się liczba członków – tak w skali całego kraju, jak i w poszczególnych oddziałach (rys. 6 i rys. 7). W tej sytuacji pionierska inicjatywa Koła SEP Pracowników Politechniki Szczecińskiej z 1995 roku, dotycząca przeprowadzenia ogólnopolskich badań socjologicznych, która doczekała się akceptacji Prezydium ZG SEP dopiero na początku 1998 roku, była inicjatywą niezwykle trafną, lecz jej realizacja – nieco spóźniona. Mimo to „Informacja ekspresowa” z przeprowadzonych badań została dostarczona delegatom na XXIX Walny Zjazd Delegatów SEP, który odbył się w Krakowie w dniach 3–5.07.1998 roku. Na zjeździe tym Oddział Szczeciński reprezentowali delegaci: Wojciech Kramarz (od września 1998 roku pełniący funkcję przewodniczącego Centralnej Komisji Młodzieży i Studentów, a następnie – kierownika działu specjalistycznego „Elektrotechnika Morska” w Komisji Kwalifikacyjnej Izby Rzeczoznawców SEP), Bogusław Montwiłł, student Piotr Wersty – prezes Akademickiego Koła SEP Politechniki Szczecińskiej oraz zaproszeni goście – Kazimierz Wenta i Piotr Szymczak, których wyróżniono Medalami im. Prof. Mieczysława Pożaryskiego. Zjazd na prezesa SEP wybrał prof. dr. inż. Stanisława Bolkowskiego, który – wraz z żoną Barbarą – sympatycznie pełnił rolę gospodarza podczas tradycyjnych spotkań noworocznych SEP.

Zarząd Główny SEP w 2000 roku powierzył Sławomirowi Sarosiekowi, prezesowi Student Branche IEEE przy Wydziale Elektrycznym PS, członkowi Akademickiego Koła SEP, funkcję ko-

ordynatora działalności polskiej młodzieży studenckiej w strukturach Europejskiej Konwencji Narodowych Stowarzyszeń Elektryków „EUREL”. Realizując powierzone mu zadania, zorganizował on – we współpracy z Kołem SEP Pracowników PS i Oddziałem Szczecińskim SEP – ogólnopolską grupę studentów, która reprezentowała nasz kraj na Światowym Kongresie Mikrotechnologii „Application – Trans-Visions”, odbywającym się w dniach 25–27.09.2000 roku w Hanowerze, w ramach Studenckich Dni EUREL-u. W trakcie pobytu w Hanowerze studenci mieli okazję zwiedzić Międzynarodowe Targi EXPO 2000.

Koło SEP Pracowników Politechniki Szczecińskiej przy współudziale Instytutu Elektrotechniki PS przyjęło i zrealizowało bogaty program przedsięwzięć mający na celu upamiętnienie dokonań Michała Doliwo-Dobrowolskiego, pioniera zastosowania w elektroenergetyce systemu trójfazowego prądu przemiennego – w 110. rocznicę realizacji jego dzieła, to jest 5.09.2001 r. Wśród wielu przedsięwzięć składających się na ów program znalazły się między innymi: seminarium poświęcone życiu i działalności tego uczonego (w ramach V Międzynarodowej Konferencji UEES'01), odsłonięcie obelisku z tablicą pamiątkową na skwerze jego imienia oraz okolicznościowa wystawa.

19 marca 2002 roku obradowało kolejne Walne Zgromadzenie Delegatów Oddziału SEP w Szczecinie. Uczestniczyło w nim 51 delegatów reprezentujących 373 członków. W imieniu Zarządu Oddziału sprawozdanie złożył prezes Bogusław Montwiłł, pełniący tę funkcję od 1994 roku. Zarząd Oddziału w minionej kadencji koncentrował się głównie na działalności gospodarczej; zorganizowano 99 kursów, na których przeszkolono 2400 osób. Trzy komisje kwalifikacyjne nadały uprawnienia bezpiecznej obsługi urządzeń elektrycznych 8630 osobom.

Zgromadzenie Delegatów wybrało nowe władze oddziału. Prezesem został Piotr Szymczak, przewodniczącym Komisji Rewizyjnej – Stefan Szczerba, a Sądu Koleżeńskiego – Rudolf Miętus. Delegatami na XXXI Walny Zjazd SEP w Zielonej Górze zostali: Jan Graczyk, Marcin Oleszak, Wojciech Oleszak i Piotr Szymczak. Nowo wybrany prezes oddziału zaproponował

Fot. 145 Delegaci Oddziału Szczecińskiego na XXXI WZD SEP w Zielonej Górze w towarzystwie zaproszonych gości
Od lewej: Jan Graczyk, Wojciech Oleszak, Wojciech Kramarz, Piotr Szymczak, Marcin Oleszak, Tadeusz Malinowski, Edmund Kuligowski, Łukasz Jazdowski

Fot. 146 Prezentacja wystawy Michała Doliwo-Dobrowolskiego

Fot. 147 „Cztery toasty” na otwarciu wystawy
Od lewej: Andrzej Brykalski, Jerzy Bolikowski, Piotr Szymczak, Stanisław Bolkowski

model działania wyrażający się skrótowo w hasle „3 razy A”, tzn.: atrakcyjny program; aktywni liderzy; autentycznie koleżeński i przyjacielski styl pracy. Wyszedł także z inicjatywą odbywania corocznych Nadzwyczajnych Walnych Zgromadzeń Delegatów Oddziału, które dokonywać będą oceny stopnia wykonania poszczególnych zadań programowych i osób odpowiedzialnych za ich realizację.

Wykonując uchwałę i zgłoszone postulaty oraz wnioski Walnego Zgromadzenia, prezes wraz z piętnastoosobowym zarządem podjęli energiczne działania. Ożywiono działalność sekcji naukowo-technicznych (Elektrotechniki i Gospodarki Morskiej; Energetyki; Urzędzeń Elektrycznych i Instalacji; Informatyki i Telekomunikacji) oraz komisji (Imprez; Młodzieży i Studentów; Socjalno-Bytowej). Powołano nowe komisje: Informacyjną, Zagraniczną, Historyczną, Ochrony przed Zagrożeniami Elektrycznymi, Kół oraz Finansową. Postanowiono także kontynuować prace Ogólnopolskiego Socjologicznego Zespołu Naukowo-Badawczego SEP.

Z inicjatywy Zarządu Oddziału powołano w 2002 roku nowe jednostki organizacyjne: Radę ds. Współpracy Firm Przemysłu Elektrycznego; Radę Biblioteczną; a także sekcje naukowo-techniczne: Nowych Technologii w Elektryce; Energetyczną; Informatyki i Telekomunikacji (w 2005 roku); oraz koła: Miejskie, w Stoczni Szczecińskiej „Nowa”, w Elektrowni „Dolna Odra” w Gryfinie, w elektrowni „Szczecin” i „Pomorzany”, „Centrum” w Policach i Technikum Łączności. Ponadto w 2002 roku powołano Rzecznika Bezpieczeństwa Elektrycznego i Sekcję Koordynacyjną IEEE Pomorza Zachodniego.

Nielatwego zawodu elektryka podejmują się również kobiety. W naszym, bardzo jeszcze konserwatywnym społeczeństwie, by mogły one aktywnie włączyć się w realizację programu stowarzyszenia, należy stworzyć im określone możliwości i szanse. W tym celu w Oddziale Szczecińskim SEP utworzono w 2005 roku Sekcję Kobiet, której przewodniczy Agnieszka Jędruszek. Należy wspomnieć również o dwóch długoletnich pracownicach biura Oddziału Szczecińskiego SEP – Bożenie Szczygielskiej i Aleksandrze Kamińskiej.

Na XXXI Zjeździe Delegatów SEP w Zielonej Górze (27.06.2002 roku) zaprezentowano społeczności ogólnopolskiej wystawę pt. „Michał Doliwo-Dobrowolski. Europejczyk. Pionier elektrotechniki. Polak” wraz z okolicznościowym folderem. Podczas zjazdu delegacji szczecińscy wykazali się dużą aktywnością: Piotr Szymczak pracował w Komisji Uchwał i Wniosków, Marcin Oleszak – w Komisji Mandatowo-Skrutacyjnej, Jan Graczyk zabierał głos w dyskusji plenarnej, a Wojciech Oleszak został wybrany do Głównego Sądu Koleżeńskiego.

W 2003 roku reaktywowano działalność Ośrodka Rzeczoznawstwa SEP, ustanawiając jego radę pod przewodnictwem prof. Wojciecha Lipińskiego. Kierownikiem ośrodka był początkowo Zdzisław Maniakowski, a później obowiązki te pełnili w kolejności: Bogusław Węgrzyn, Piotr Szymczak, a obecnie – Krzysztof Żyto. Wznawiając swoją działalność, ośrodek skupił 69 weryfikatorów, rzeczoznawców i specjalistów. Wykonywali oni między innymi ekspertyzy techniczne dotyczące nowych zagadnień elektroenergetycznych wynikających z aktów prawnych regulujących nasze stosunki z Unią Europejską oraz oceniali wnioski zakładów pracy o przyznanie rekomendacji SEP. Ośrodek uczestniczył w zawieraniu umów o współpracy oddziału z najważniejszymi zachodniopomorskimi firmami branży elektrycznej. Ujęcie problematyki aspektów ekonomicznych integracji z krajami Unii Europejskiej w programie ośrodka stworzyło możliwości pozyskiwania środków finansowych na różnego typu szkolenia, kursy i seminaria oraz finansowanie działań poprawiających konkurencyjność firm elektrotechnicznych. W działaniach tych skutecznej pomocy udziela wspomniana wyżej Rada ds. Współpracy Firm Przemysłu Elektrycznego.

Oddział SEP był głównym koordynatorem XXXIV Szczecińskich Dni Techniki (19–29 listopada 2003 roku) pod hasłem „Integracja i innowacyjność – priorytetem działania”. Ich inaugurację poprzedziło podpisanie dwóch porozumień o stałej współpracy w zakresie edukacji młodzieży oraz wdrożeń i innowacji pomiędzy Oddziałem Szczecińskim SEP a Politechniką Szczecińską i Grupą Energetyczną ENEA S.A. W trakcie uroczystości inauguracyjnych wrę-

Fot. 148 Inauguracja XXXIV Szczecińskich Dni Techniki w sali senatu Politechniki Szczecińskiej

czono rekomendacje SEP kilku zakładom pracy, a Zarząd Główny SEP uhonorował Medalem im. prof. Mieczysława Pożaryskiego długoletniego dyrektora Książnicy Pomorskiej Stanisława Krzywickiego, obchodzącego w tym roku 70. rocznicę urodzin i 40-lecie pracy twórczej.

Nowatorską propozycją programową Dni Techniki były seminaria: gospodarcze pt. „Innowacje w rozwoju gospodarczym” oraz socjologiczne pt. „Funkcje założone i realizowane Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych w Szczeci-

nie a oczekiwania ich członków”. To drugie podejmowało istotną problematykę społeczną w ruchu naukowo-technicznym w czasie tworzenia społeczeństwa informacyjnego oraz integracji Polski z Unią Europejską. Zgłoszono na nim szereg propozycji, wśród których na uwagę zasługuje przeprowadzenie środowiskowych badań społecznych wśród sympatyków stowarzyszeń naukowo-technicznych Szczecina – na wzór wspomnianych wcześniej badań w środowisku elektryków. Uczestnicy tego seminarium z zainteresowaniem

Fot. 149 Uroczyste przekazanie przez Hannę Niedbał obrazu artysty malarza Antoniego S. Procajłowicza – „Dworek rodzinny Doliwo-Dobrowolskiego”

Fot. 150 Po wręczeniu Medalu im. prof. Alfonsa Hoffmana. Od lewej: reprezentujący ZG SEP Andrzej Wilk, Tadeusz Domżański oraz uhonorowani – Piotr Szymczak, Romuald Nowakowski, Jan Rączka

wysłuchali informacji o działalności stowarzyszeń elektryków w Niemczech (VDE), Anglii (IEE), USA (IEEE) i Szwajcarii oraz o sposobach ich funkcjonowania w warunkach demokracji i konkurencji. W dyskusji podkreślano konieczność korzystania z doświadczeń zagranicznych stowarzyszeń naukowo-technicznych.

26 i 27 marca 2004 roku odbyła się w Szczecinie VI Ogólnopolska Olimpiada „Euroelektra”, której Oddział Szczeciński SEP był współorganizatorem. Inauguracja finału olimpiady, zorganizowana w sali Senatu Politechniki Szczecińskiej, miała bardzo uroczysty charakter. Wzięły w niej udział władze uczelni z rektorem Mieczysławem Wysieckim i dziekanem Wydziału Elektrycznego Andrzejem Brykalskim na czele oraz goście, między innymi wiceprezes Zarządu Głównego SEP Andrzej Wilk, zachodniopomorski kurator oświaty Jan Kotłęga, a także – przewodniczący Rady Naukowej Olimpiady Ryszard Wojtyna i długoletnia przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego Olimpiady Zofia Miszewska. Uczestnicy i goście Olimpiady wzięli udział w szeregu imprezach towarzyszących, które odbyły się w Zespole Szkół Elektryczno-Elektronicznych.

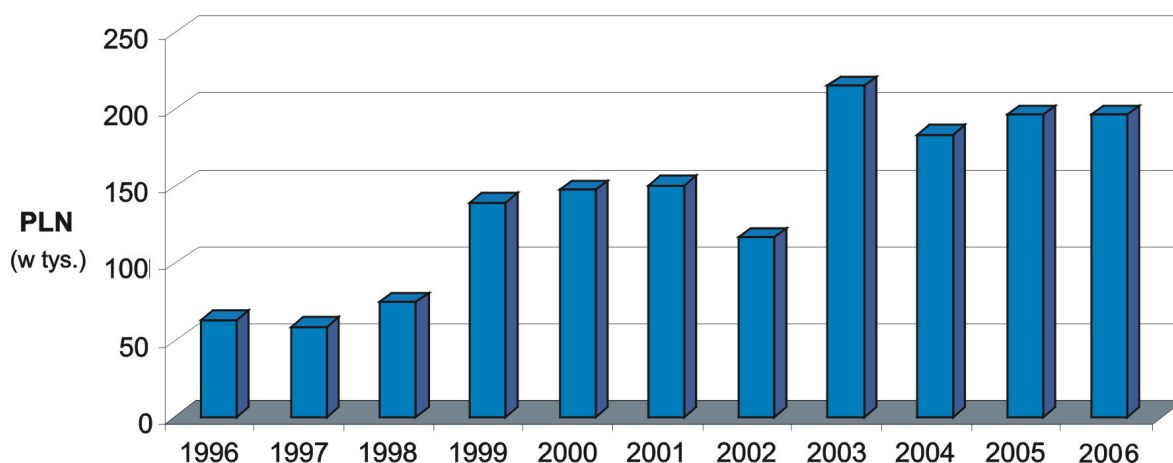
W roku następnym (23 listopada), w trakcie XXXV Szczecińskich Dni Techniki wręczono uroczyste stypendia z Funduszu Stypendialnego im. Michała Doliwo-Dobrowolskiego. Fundusz ten utworzono z inicjatywy Oddziału Szczecińskiego SEP, a jego sponsorami są szczecińskie firmy branży elektrycznej. Pierwszymi laureatami zostali uczniowie: Mateusz Bilewski, Łukasz

Holchauer i Janusz Bujalski z Zespołu Szkół Elektryczno-Elektronicznych, Maciej Kempieński z Zespołu Szkół Łączności oraz studenci Wydziału Elektrycznego Politechniki Szczecińskiej – Tomasz Pieńkowski i Piotr Kaczor.

Rok 2004 zakończył się dla środowiska szczecińskich elektryków bardzo miłym wydarzeniem. 17 grudnia w Warszawie na XXXII Nadzwyczajnym Zjeździe Delegatów SEP, z okazji 85-lecia stowarzyszenia, Zarząd Główny SEP przyznał Medale im. prof. Mieczysława Pożaryskiego osobom szczególnie zasłużonym w rozwoju polskiej elektryki, w kształceniu dla niej młodych kadr i współdziałaniu z SEP w realizacji jego programu. Tym wysokim odznaczeniem uhonorowani zostali między innymi: rektor Politechniki Szczecińskiej Mieczysław Wysiecki, dziekan Wydziału Elektrycznego PS Andrzej Brykalski oraz dyrektor naczelny Zespołu Elektrowni „Dolna Odra” Karol Pawłowski.

Grono szczecinian uhonorowanych przez Zarząd Główny Stowarzyszenia medalami i odznaczeniami jest liczne. Należą do nich między innymi: profesor Ryszard Sikora (twórca szkoły naukowej w zakresie analizy i syntezy pól elektromagnetycznych i cieplnych oraz obwodów elektrycznych i elektronicznych, odznaczony 23 maja 2003 roku na uroczystej sesji naukowej z okazji jubileuszu 70-lecia urodzin i półwiecza działalności naukowo-dydaktycznej Medalem im. Stanisława Fryzego), profesor Stanisław Skoczowski (twórca szkoły naukowej w dziedzinie badań automatyzacji różnych przemysło-

Rys. 8 Kapitał własny Oddziału Szczecińskiego SEP w okresie 1994–2006 (* dane po denominacji)

Fot. 151 Prof. Ryszard Sikora prezentuje otrzymany Medal im. prof. Stanisława Fryzego

wych procesów technologicznych, członek w latach 1980–1984 Zarządu Głównego, a następnie Głównej Komisji Rewizyjnej SEP, wyróżniony Złotą Odznaką Honorową SEP) i profesor Adam Żuchowski (prekursor zastosowania teorii sterowania, metod identyfikacji oraz technik symulacyjnych w metrologii, obchodzący 15 kwietnia 2005 roku identyczny jubileusz, odznaczony – w uznaniu zasług dla rozwoju kadry naukowej

i inżyniersko-technicznej Szczecina i regionu zachodniopomorskiego – Medalem im. prof. Janusza Groszkowskiego).

W Operze na Zamku Książąt Pomorskich 5 czerwca 2005 roku odbyła się uroczystość wręczenia tak zwanych Zachodniopomorskich Nobli. W dziedzinie nauk technicznych nagrodę tę otrzymał – z rąk prof. Aleksandra Wolszczana – Mirosław Czajkowski, pracownik naukowo-dydaktyczny Zakładu Maszyn i Napędów Elektrycznych Wydziału Elektrycznego PS, autor kilkudziesięciu opatentowanych i wdrożonych do praktyki wynalazków, ceniony rzeczoznawca, członek Rady Nadzorczej Biura Badawczego ds. Jakości SEP.

Podsumowując działalność Oddziału Szczecińskiego SEP w okresie transformacji (1990–2006), należy stwierdzić, że jego aktywność w realizacji zadań statutowych i gospodarczo-finansowych była różna w poszczególnych latach i zależała zarówno od uwarunkowań społeczno-gospodarczych, jak i zdolności innowacyjnych liderów oraz członków stowarzyszenia. Wybrane dane statystyczne przedstawiono na rysunkach 6.–8. Działania podjęte przez nowe

Fot. 152 Delegacja Oddziału Szczecińskiego SEP z nowo wybranym prezesem Jerzym Barglikiem podczas XXXIII WZD SEP w Łodzi w 2006 roku. Od lewej: Piotr Rutkowski, Marcin Wardach, Tomasz Pąsik, Paweł Kozłowski, Jan Graczyk, Piotr Szymczak, Marcin Oleszak, Jerzy Barglik, Piotr Kaczor, Wojciech Oleszak, Paweł Zienkiewicz, Tomasz Pierńkowski

Fot. 153 Prezydium XXXIII WZD SEP w Łodzi. Od lewej: Franciszek Mosiński, Andrzej Boroń, Stanisław Bolkowski, Janusz Kłodos, Andrzej Jakubiak, Joanna Paczesna, Tomasz Pieńkowski

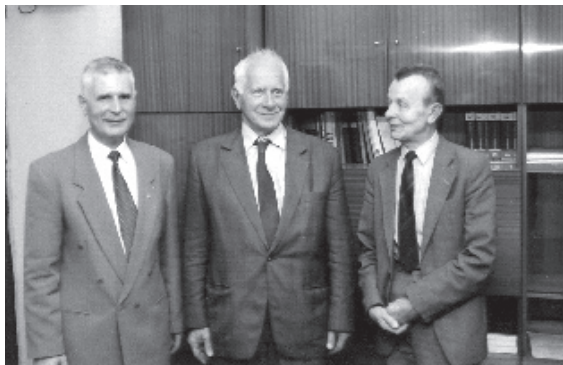
władze oddziału wybrane w 2002 roku przyniosły efekty. Zaktywizowała się znaczna liczba dawnych członków SEP oraz – co szczególnie ważne dla przyszłości – pozyskano dla stowarzyszenia wielu młodych elektryków ze środowiska akademickiego i szkół średnich. Na koniec 2006 roku Oddział Szczeciński SEP liczył 1529 członków zorganizowanych w 14 kołach.

W Łodzi 23–24 czerwca 2006 roku odbył się XXXIII Walny Zjazd Delegatów SEP. Środowisko szczecińskie reprezentowało na nim dwunastu delegatów, w tym sześciu studentów i dwóch doktorantów PS. Byli oni inicjatorami Uchwały II Zjazdu w sprawie zwiększenia roli młodych członków SEP w działalności stowarzyszenia. Do Zarządu Głównego SEP wybrano prezesa Oddziału Szczecińskiego Piotra Szymczaka, któremu powierzono funkcję przewodniczącego Centralnej Komisji Młodzieży i Studentów oraz Funduszu Stypendialnego, a do Komisji Wyborczej SEP – Bartłomieja Stankiewicza, skarbnika Oddziału Szczecińskiego.

W swoich działaniach Oddział Szczeciński SEP był znacząco wspierany przez kolejnych prezesów SEP, a zwłaszcza: Jacka Szpotańskiego, Cypriana Brudkowskiego

i Stanisława Bolkowskiego. Często bywali oni w Szczecinie na organizowanych przez oddział imprezach i spotkaniach (również z młodzieżą), swoim autorytetem podnosząc ich rangę. Oddział Szczeciński współpracował z innymi oddziałami SEP – przede wszystkim Poznańskim, Piotrkowskim, Białostockim, Gdańskim, Słupskim, Koszalińskim, Gorzowskim, a także Wrocławskim, Krakowskim i Zagłębia Węglowego. Przez wiele lat opiekunem Oddziału Szczecińskiego z ramienia Zarządu Głównego SEP był Wojciech Weiss – wieloletni prezes Oddziału Poznańskiego SEP i przewodniczący RW NOT w tym mieście. Jego spotkania z działaczami szczecińskimi były niekonwencjonalne i bardzo interesujące. Ambasadorem Oddziału Szczecińskiego w Warszawie od lat jest Kazimierz Gawąd, absolwent Politechniki Szczecińskiej, wieloletni sekretarz generalny SEP i prezes Oddziału Warszawskiego. Z Oddziałem Szczecińskim owocną współpracę prowadzi od wielu lat Tadeusz Malinowski – członek honorowy SEP. Współpracował on ściśle przy organizacji I Ogólnopolskich Dni Młodego Elektryka, w przygotowaniu i przeprowadzeniu Ogólnopolskich Badań Socjologicznych, jak również w imprezach związanych z upamięt-

nieniem postaci i dorobku Michała Doliwo-Dobrońskiego. Współpracę tę obecnie kontynuuje Jan Musiał, prezes koła SEP przy elektrowni „Bełchatów”, członek ZG SEP. Przez wiele lat środowisko szczecińskie bardzo owocnie współpracowało z nestorem elektryków polskich prof. dr. hab. inż. Władysławem Paszkiem. Oddział Szczeciński SEP w poszukiwaniu nowego modelu działania stowarzyszenia owoc-

Fot. 154 Prof. Władysław Paszek (w środku) w towarzystwie kierownika Katedry Maszyn i Urządzeń Elektrycznych Politechniki Śląskiej prof. dr. hab. inż. Aleksandra Żywca i dyrektora Instytutu Elektrotechniki PS dr. inż. Piotra Szymczaka

nie rozwijał kontakty z kolegami: Zbigniewem Lubczyńskim i Bohdanem Synalem z Oddziału Wrocławskiego, Jerzym Barglikiem z Oddziału Zagłębia Węglowego, Stefanem Granatowiczem z Oddziału Poznańskiego oraz Andrzejem Wawrzyńskim z Oddziału Gdańskiego. Oddział Szczeciński mógł zawsze liczyć też na pomoc koleżanek i kolegów z ZG SEP, a w szczególności kierownika Działu Prezydialnego – Małgorzaty Gregorczyk.

7.5. Inicjatywy środowiska szczecińskiego

7.5.1. Wprowadzenie

Elektrycy byli jedną z pierwszych grup zawodowych przybyłych do Szczecina po przejęciu miasta przez administrację polską. Skupieni w Szczecińskim Oddziale SEP przyczynili się w znaczący sposób do rozwoju elektryki na Pomorzu Zachodnim. Na uwagę zasługują szczególnie te ich działania, które pozostawiły trwałe ślady w historii stowarzyszenia, wnosząc

nową jakość do jego działalności, oraz te, które miały duże znaczenie dla regionu.

Jedną z pierwszych inicjatyw stowarzyszenia było dążenie do powołania w Szczecinie wyższej uczelni technicznej, kształcącej między innymi elektryków. Uczelnię taką utworzono już w grudniu 1946 roku, a była nią Szkoła Inżynierska. Jednym z najbardziej zaangażowanych w powstanie tej szkoły był Witold Gładysz, który objął w niej Katedrę Maszyn Elektrycznych, a w roku 1947 został dziekanem Wydziału Elektrycznego.

7.5.2. Walne Zgromadzenia i Zjazdy Delegatów SEP

Już dwa lata po utworzeniu Oddziału SEP szczecińskiemu środowisku elektryków powierzone rolę gospodarza prestiżowej imprezy ogólnopolskiej. W dniach od 10–13.06.1948 roku odbyło się w Szczecinie XIV Walne Zgromadzenie SEP. Samo zakwaterowanie i wyżywienie ponad 1000 osób przybyłych z całej Polski w zrujnowanym Szczecinie, wobec ówczesnych trudności aprowizacyjnych i lokalowych, nie było łatwe. Dobre wywiązanie się przez Szczeciński Oddział z roli organizatora i gospodarza świadczy o dużych ambicjach i zaangażowaniu jego członków, a było ich wówczas tylko 64. Pracami Komitetu Organizacyjnego kierował inż. Zenon Karwowski, dyrektor Zakładu Energetycznego w Szczecinie. Obrady plenarne odbywały się w sali kina „Colosseum”, a sekcji – w gmachu Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej na Wałach Chrobrego i w budynku Zakładu Energetycznego przy ul. Malczewskiego 5/7. Zajmowano się: problematyką sieci najwyższych napięć, zadaniami rozrządu energetycznego, zagadnieniami normalizacji linii najwyższych napięć i wyboru napięć sieci rozdzielczych, rozwojem telekomunikacji, radiokomunikacji oraz budowy maszyn i aparatów elektrycznych. Uczestnicy zgromadzenia mogli naocznie przekonać się o postępie prac zmierzających do zagospodarowywania Pomorza Zachodniego, a w szczególności – do odbudowy Szczecina ze zniszczeń wojennych. Delegaci z całej Polski

wyrażali się z dużym uznaniem o efektach pracy i zaangażowaniu osiadłych tu Polaków.

W dniach 1–4.06.1961 roku obradował w Szczecinie Walny Zjazd Delegatów SEP. Prawie 400 delegatów, reprezentujących około 15 tys. członków stowarzyszenia, spotkało się ponownie w naszym mieście. Zjazd miał charakter naukowo-techniczny, a jego uczestnicy dyskutowali w sekcjach: Energetycznej; Instalacji i Urządzeń Elektrycznych; Przemysłu Elektrycznego; Telekomunikacyjnej oraz Trakcji Elektrycznej. Plenarne obrady odbywały się w odbudowanym już częściowo Zamku Książąt Pomorskich, a sekcyjne – w siedzibie Komitetu Wojewódzkiego PZPR i w gmachu Politechniki Szczecińskiej. Wybrano nowe władze; prezesem SEP został Tadeusz Dryzek z Warszawy. Dla uczestników zjazdu zorganizowano wiele wycieczek technicznych i krajoznawczych. Szczególnym zainteresowaniem cieszyło się zwiedzanie elektrowni „Pomorzany” – w trakcie jej budowy. Ponadto delegaci mieli możliwość zapoznania się z Fabryką Kabli i Przewodów w Załomiu, Okręgową Centralą Telefoniczną, Fabryką Papieru w Skolwinie, Fabryką Sztucznego Jedwabiu w Żydowcach i Stoczną Szczecińską, a także skorzystali z wycieczek do Świnoujścia i do Puszczy Bukowej.

7.5.3. Krajowe i międzynarodowe konferencje naukowo-techniczne

Szczecin był miejscem organizacji ogólnopolskiej konferencji „Oświetlenie zewnętrzne miast i osiedli”. Na łamach „Kuriera Szczecińskiego” 2.04.1959 roku ukazał się artykuł, w którym czytamy: „Na placach i ulicach zapłoną nowe jarzeniówki. Iluminacja reprezentacyjnych gmachów z okazji krajowej konferencji. 7 i 8 maja br. odbędzie się w Szczecinie I Krajowa Konferencja Naukowo-Techniczna pn. »Oświetlenie zewnętrzne miast i osiedli«. Organizatorem jest Stowarzyszenie Elektryków Polskich przy współudziale Ministerstwa Górnictwa i Energetyki. W ramach konferencji zorganizowana zostanie – po raz pierwszy w kraju – wystawa armatur oświetlenia zewnętrznego.

Nieprzypadkowo wybrano Szczecin na konferencję, bowiem miasto nasze wyróżnia się korzystnie pod względem ilości i jakości punktów świetlnych spośród wielu miast kraju”. „Kurierowi” wtórował „Głos Szczeciński”, który 10 kwietnia anonsował: „Tego jeszcze nie było »Wystawa Światła«”. Doceniając rangę tego wydarzenia prasa lokalna konsekwentnie informowała o postępie prac przygotowawczych do konferencji: „Do Szczecina zjeżdża blisko trzystu energetyków z całego kraju celem wymiany doświadczeń i ustalenia dalszych perspektyw w dziedzinie ekonomicznego wykorzystania współczesnych środków oświetleniowych” – pisał 6 maja „Kurier Szczeciński”. Po zakończeniu obrad „Głos Szczeciński” zamieścił wywiad z przewodniczącym konferencji Henrykiem Marciniakiem, głównym specjalistą ds. oświetlenia w Warszawskim Biurze Projektów Energetycznych, członkiem Komisji Oświetlenia Zewnętrznego Polskiego Komitetu Oświetleniowego, który stwierdził między innymi: „Organizacja doskonała; SEP wywiązał się bardzo dobrze ze swoich zadań, wszystko było zapięte na ostatni guzik. (...) Zwiedzaliśmy wasze miasto, stwierdzamy, że sprawy oświetlenia są bardzo dobrze rozwiązane, lepiej niż w innych miejscowościach. Błask bijący od lamp ulicznych stwarza atmosferę, w której jeszcze lepiej się dostrzega rozmach budownictwa. (...) Pragnę podkreślić, że konferencja tego typu została (...) zorganizowana po raz pierwszy po wojnie i tradycję zapoczątkowaną w Szczecinie należałoby kontynuować”.

Ogólnopolską konferencję naukowo-techniczną na temat „Urządzenia elektryczne w nowoczesnych zakładach przemysłowych” zorganizowano w Szczecinie w dniach 15 i 16.05.1969 roku. Przybyło na nią około 300 specjalistów z całej Polski. Obrady, którym przewodniczył Tadeusz Kahl z Warszawy, odbywały się w Zamku Książąt Pomorskich. Dyskusja toczyła się wokół sześciu referatów, które przedstawili: Henryk Gąsowski („Nowoczesne sieci elektro-energetyczne zakładów przemysłowych”), Tadeusz Klarner („Rola energii elektrycznej w przemyśle”), Marian Łuka („Nowoczesne środki łączności w zakładzie przemysłowym”), Jan Solarz i Adam Sarapata („Ekonomiczne i społeczne perspektywy zastosowania automatyzacji

Fot. 155 Odślonienie tablicy pamiątkowej poświęconej prof. Henrykowi Merczyngowi w Petersburskim Uniwersytecie Komunikacyjnym – 24.06.1999 r. Od lewej: prof. J. Turowski, prof. A. Płaks, prof. V. Pavlov - (rektor), prof. J. Danilewicz, prof. Z. Ciok, J. Skotarek - (konsul generalny RP w Sankt Petersburgu)

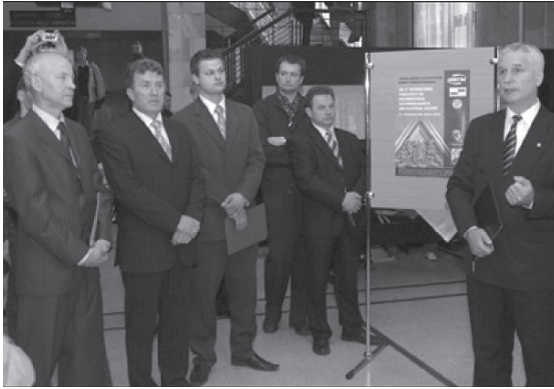

Fot. 156 Uczestnicy 4. Konferencji UEES `99 zaproszeni przez konsula generalnego RP w St. Petersburgu Jerzego Skotarka na bankiet w Konsulacie Generalnym RP. Od lewej: prof V. Pavlov, dr P. Szymczak, J. Skotarek, prof. S. Berczyński - rektor PS, prof. J. Danilewicz, prof. M. Wysiecki - rektor - elekt PS.

w zakładzie przemysłowym”), Andrzej Targowski („Nowoczesna transmisja danych, jako element zarządzania zakładem .przemysłowym”) oraz Henryk Tunia („Rozwój techniczny elektroautomatyki przemysłowej”). W ramach konferencji Przedsiębiorstwo Robót Elektrycznych „Elektromontaż” zorganizowało, przy udziale innych przedsiębiorstw i biur

projektowych ze Szczecina, wystawę nowych typów urządzeń rozdzielczych, cieszącą się dużym zainteresowaniem zarówno uczestników konferencji, jak i innych zwiedzających.

W sferze działalności naukowo-technicznej ważnymi przedsięwzięciami Oddziału Szczecińskiego SEP były współorganizowa-

Fot 157 Uroczyste otwarcie wystawy. Od lewej prorektor PS prof. dr hab. inż. Ryszard Getka i Henryk Kołodziej reprezentujący Zarząd Główny Związku Ukraińców w Polsce

Fot 159 Ambasador Ukrainy w Polsce Ołeksander Mocyk (pierwszy z lewej) z konsulem honorowym Henrykiem Kołodziejem

Fot 158 Prof. A. A. Afonin w trakcie prezentacji referatu programowego

ne z Instytutem Elektrotechniki PS międzynarodowe konferencje pt.: „Unconventional Electromechanical System – UEES”. Pierwsza odbyła się w 1995 roku w Sewastopolu, druga – w Szczecinie i Międzyzdrojach w 1996, trzecia – w Ałuszcie na Krymie w 1997, czwarta – w Sankt Petersburgu w 1999, piąta – ponownie w Szczecinie i Międzyzdrojach w 2001, a szósta – znowu w Ałuszcie w 2004 roku. W trakcie 4. Konferencji UEES `99 w Petersburskim Uniwersytecie Komunikacyjnym dokonano uroczystego odsłonięcia tablicy pamiątkowej poświęconej wybitnemu Polakowi i elektrykowi profesorowi Henrykowi Merczyngowi. Uczestnicy zostali zaproszeni przez konsula generalnego RP w St. Petersburgu Jerzego Skotarka na bankiet w Konsulacie Generalnym RP. Do organizacji ostatniej z tych konferencji włączył się Uniwersytet Techniczny Budowy Okrętów w Nikołajewie. Z uczelnią tą nawiązała aktywną współpracę młodzież studencka z Wydziału Elektrycznego zrzeszona w Akademickim

Kole SEP i kole naukowym „Student Branche IEEE”.

W ramach bogatej współpracy polsko-ukraińskiej środowisko inżynierów włączyło się do współorganizacji 9. Dni Kultury Ukraińskiej w dniach 29 maja–5 czerwca 2005 roku w Szczecinie. W trakcie „Dni” 3 czerwca 2005 roku odbyło się spotkanie na Wydziale Mechanicznym Politechniki Szczecińskiej, podczas którego otwarto wystawę i zorganizowano seminarium nt. współpracy Polski i Ukrainy. Na seminarium przedstawiono referat programowy pt. „Nowe technologie w elektromechanice” przygotowany przez przedstawicieli Ukrainy i Polski – prof. dr. hab. inż. A. A. Afonina i dr. inż. Piotra Szymczaka, w którym m.in. pokazano 15-letnią współpracę naukowo-badawczą Instytutu Elektrotechniki PS z Instytutem Elektrodynamiki Akademii Nauk Ukrainy.

14 lipca 2006 roku honorowym konsulem Ukrainy w Szczecinie został Henryk Kołodziej oraz odbyło się uroczyste otwarcie Przedstawicielstwa Dyplomatycznego Ukrainy w województwie zachodniopomorskim.

7.5.4. Praca z młodzieżą i organizacja I Ogólnopolskich Dni Młodego Elektryka

Pierwsze zebranie konstytucyjne Akademickiego Koła SEP odbyło się 2.07.1982 roku. Inicjatorem powołania koła byli studenci i młodzi pracownicy nauki Wydziału Elektrycznego Politechniki Szczecińskiej. Wzięło w nim udział dziewięć osób: Tadeusz Baran, Ryszard Błażej, Adam Borguński, Andrzej Buciak, Jacek Leśnicki, Zbigniew Orecki, Grzegorz Startek, Piotr Szymczak, Ryszard Wiśniewski. Wybrano czteroosobowy zarząd, a funkcję prezesa Akademickiego Koła SEP powierzono Piotrowi Szymczakowi, wówczas starszemu asystentowi na Wydziale Elektrycznym PS. Pełnił on (w latach 1982–1984) obowiązki prezesa koła, a następnie jego opiekuna. Było to wówczas jedno z najprężniej działających kół w Polsce, liczące około 150 osób. Patronowało wielu imprezom, organizowało wycieczki do zakładów elektrycznych w Polsce i innych krajach Europy, przeprowadzało kursy pozwalające zdobyć uprawnienia zawodowe typu „E”, umożliwiające realizację zleceń w spółdzielniach studenckich.

Ciekawą inicjatywą Akademickiego Koła SEP było zorganizowanie w dniach 9–13.11.1983 roku szczecińskich „Dni Młodego Elektryka” pod hasłem „Elektryka i elektrycy w Polsce – stan obecny i perspektywy w ramach reformy gospodarczej”. Odbyły się między innymi spotkania z nauczycielami akademickimi Wydziału Elektrycznego PS na temat „Elektrycy o sobie

Fot 160 Inauguracja Szczecińskich Dni Młodego Elektryka 09.11.1983. Od lewej: prezes oddziału J. Graczyk, dziekan Wydziału Elektrycznego PS prof. S. Skoczowski, prezes AK SEP P. Szymczak

i dla siebie”, interesująca rozmowa z sekretarzem generalnym SEP Kazimierzem Gawądem (jednym z pierwszych absolwentów Wydziału Elektrycznego PS) na temat tradycji i działalności stowarzyszenia, seminarium pt. „Innowacje w szkole i technice” (materiały z tego seminarium opublikowano w oddzielnym wydawnictwie), a w części towarzyszącej – „minigięda” wybranych wynalazków i patentów z dziedziny elektryki, Bal Elektryka oraz Derby Wydziału Elektrycznego pomiędzy pracownikami i studentami. W trakcie „Dni” zapoznano młodych „sepowców” z takimi dokumentami, jak „Raport SEP o stanie elektryki polskiej” i opracowaniami Klubu Rzymskiego dotyczącymi mikroelektroniki.

O renomie tego koła świadczy fakt, że powierzono mu organizację I Ogólnopolskiej Narady Studenckich Kół SEP, która odbyła się w grodzie Gryfa w dniach 29–30.06.1984 roku. W trakcie tej narady dwóch studentów IV roku Wydziału Elektrycznego Politechniki Szczecińskiej (Janusz Rudzki, Edward Stepanian) otrzymało upoważnienie do reprezentowania środowiska akademickiego na XXIII Walnym Zjeździe Delegatów Stowarzyszenia Elektryków Polskich w Poznaniu, w listopadzie 1984 roku. Po raz pierwszy w blisko 65-letniej historii stowarzyszenia studenci zostali zaproszeni do udziału w obradach tego najwyższego forum. Zaproponowali oni między innymi przywrócić tradycję organizowania corocznych spotkań młodzieży i studentów z prezesem SEP, postulowali, by co najmniej raz w roku ZG SEP szczegółowo rozpatrywał sprawy młodego pokolenia elektryków, zgłosili też projekt powołania ogólnopolskiej rady studenckich kół SEP, co spotkało się z akceptacją zjazdowego gremium.

Niedługo potem – w dniach 24–25.04.1986 roku – zorganizowano ponownie w Szczecinie II Ogólnopolską Naradę Studenckich Kół SEP, w trakcie której przeprowadzono między innymi seminarium na temat „Zadania SEP w kształceniu współczesnego inżyniera – elektryka” oraz sfinalizowano pomysł powołania Studenckiej Rady Koordynacyjnej SEP. Komitet Organizacyjny narady tworzyli wówczas studenci Wydziału Elektrycznego PS: Paweł Karłowski, Dariusz Majewski, Waldemar Najdziński, Robert Sztandera, Dariusz Wieczorek. Do dziś pamiętają uczestni-

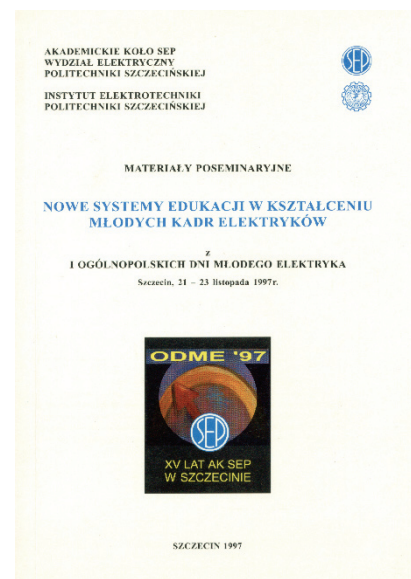

Fot. 161 Spotkanie w ramach Szczecińskich Dni Młodego Elektryka (9-13.II.1983) z pracownikami naukowo-dydaktycznymi Wydziału Elektrycznego (1997)

cy narady historyczne już spotkanie młodych elektryków z ówczesnym prezesem SEP mgr inż. Jackiem Szpotańskim w zabytkowym Klubie Pracowników Nauki Politechniki Szczecińskiej. Było to naprawdę przyjacielskie spotkanie kolegów sepowców, zatroskanych dalszym rozwojem stowarzyszenia i elektryką. Oczywiście – przedłużyło się. Na pamiątkę i w podziękowaniu za rozmowę wręczono prezesowi SEP piękny album Szczecina z podpisami wszystkich osób obecnych na spotkaniu. Z obowiązku kronikarskiego odnotujemy, że w spotkaniu tym wziął udział ówczesny wiceprezes SEP mgr inż. Cyprian Brudkowski (prezes SEP w latach 1994–1998).

Gospodarzem kolejnej, III Ogólnopolskiej Narady Studenckich Kół SEP w dniu 10.06.1996 roku, było również środowisko szczecińskie. Na spotkaniu tym reaktywowano Radę Koordynacyjną Studenckich Kół SEP, przyjęto jej regulamin i wybrano prezesa Studenckiej Rady Koordynacyjnej – Dariusza Stolarczyka z Białegostoku. Na naradzie przedstawiono interesującą koncepcję organizacji w Szczecinie I Ogólnopolskich Dni Młodego Elektryka. Impreza ta odbyła się w Szczecinie w dniach 21–23.11.1997 roku. Zorganizowała ją Akademickie Koło SEP dzięki znaczącej pomocy prezesa Koła SEP Pracowników Politechniki

Szczecińskiej Piotra Szymczaka, a jej opis znaleźć można w prasie i w opublikowanych materiałach pokonferencyjnych. Zawarto tam referaty zamawiane, wnioski z dyskusji w zespołach problemowych oraz fotoreportaż. Ta nowatorska forma pracy z młodzieżą sprawdziła się i została wprowadzona do kalendarza cyklicznych imprez ogólnopolskich SEP. Kolejne Dni Młodego Elektryka odbywały się w Białymstoku (14–16.03.1999), Warszawie (23–25.03.2001), Gdańsku (26–28.04.2002), Gliwicach (25–27.04.2003), Krakowie (23-

Fot. 162 Okładka materiałów poseminaryjnych „Nowe Systemy Edukacji w kształceniu Młodych Kadr Elektryków”

–25.04.2004), Poznaniu (15–17.04.2005), Lublinie (12–14.05.2006), a zaplanowane na 2007 rok odbędą się w Szczecinie.

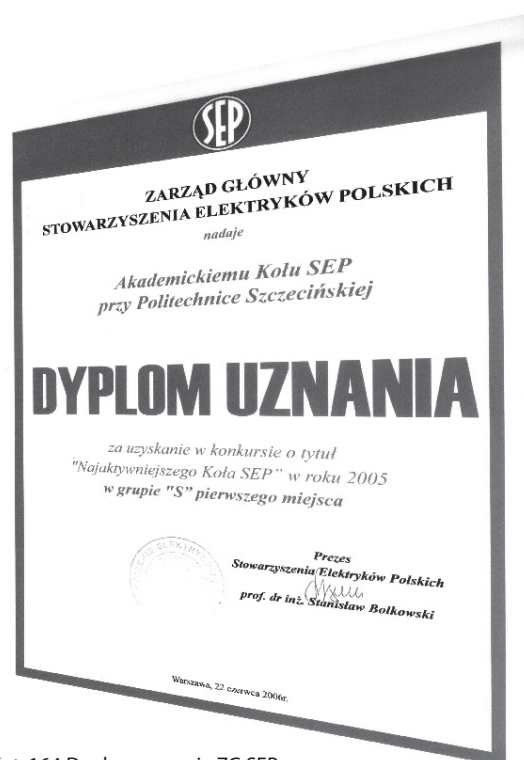
Z inicjatywy opiekuna AK SEP Piotra Szymczaka, pierwszego w Szczecinie członka IEEE (The Institute of Electrical and Electronics Engineers), w ramach Akademickiego Koła SEP utworzono sekcję (Student Branch) tej międzynarodowej organizacji elektryków. W jej skład weszli: J. Baniewicz, M. Derucki, M. Iwanczewski, Dariusz Iwanowski, D. Jabłoński, G. Kowalczyk, M. Kozak, Piotr Królasik, Marcin Oleszak, Z. Pilarczyk, Szymon Przybył, Artur Stelmasiak, M. Szczygieł, A. Trzeciak i R. Ulas. 29 listopada 1998 roku odbyło się zebranie założycielskie samodzielnej już struktury organizacyjnej IEEE, na którym powołano zarząd. Funkcję prezesa powierzono Tomaszowi Majewskiemu, a po nim pełnili ją kolejno: Artur Stelmasiak, Sławomir Sarosiek, Andrzej Gajda, Bartłomiej Stankiewicz i Kamil Świadek (od 16.03.2005 roku). Do ciekawych wydarzeń zorganizowanych przez SB IEEE należy spotkanie studentów i nauczycieli akademickich z przewodniczącym Polskiej Sekcji IEEE prof. dr. hab. Ryszardem S. Jachowiczem w dniu 12.01.1999 roku w sali Rady Wydziału Elektrycznego. Student Branch IEEE przy Wydziale Elektrycznym PS został zarejestrowany w USA (14.09.2005 roku). Obecnie do IEEE należy 50 członków z Politechniki Szczecińskiej.

Wśród wielu osiągnięć AK SEP wymienić należy zajęcie pierwszego miejsca we

Fot. 163 Delegacja Akademickiego Koła SEP podczas VIII Ogólnopolskich Dni Młodego Elektryka w Lublinie

współzawodnictwie o tytuł najlepszego koła SEP w kategorii młodzieży w 2002 roku (prezes Łukasz Jazdowski), drugiego miejsca – w 2004 roku (prezes Piotr Kaczor) oraz pierwszego miej-

Fot. 164 Dyplom uznania ZG SEP dla Akademickiego Koła SEP przy Politechnice Szczecińskiej

sca w 2005 roku (prezes Tomasz Pieńkowski). Koło to jest od lat najbardziej aktywnym kołem w Oddziale Szczecińskim SEP.

Wszystkie inicjatywy autorstwa młodych elektryków z Akademickiego Koła SEP PS spotkały się z partnerskim wsparciem pracowników naukowo-dydaktycznych Politechniki Szczecińskiej, w tym kierownictwa wydziału i uczelni.

Fot. 165 Młodzież Oddziału Szczecińskiego SEP na Nadzwyczajnym WZD w Warszawie w 2004 roku. Od lewej: Tomasz Pieńkowski, Bartłomiej Downarowicz, Małgorzata Gregorczyk, Piotr Szymczak, Marcin Oleszak

7.5.5. Badania socjologiczne

Na początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku SEP przeżywał kryzys programowy, organizacyjny i kadrowy, wynikający z nieumiejętności szybkiego przystosowania się do nowych warunków, które powstały w naszym kraju w wyniku transformacji społeczno-ustrojowej. Nowatorska inicjatywa, zgłoszona w 1995 roku przez Koło SEP Pracowników Politechniki Szczecińskiej, dotycząca przeprowadzenia badań socjologicznych, nie spotkała się początkowo w stowarzyszeniu z pozytywną reakcją Prezydium ZG SEP. Pomysł poparła natomiast Centralna Komisja Kół ZG SEP, a zwłaszcza jej przewodniczący Tadeusz Malinowski. W 1997 roku – w trakcie wspomnianych I Ogólnopolskich Dni Młodego Elektryka – postulat przeprowadzenia takich badań poparło forum młodych elektryków z całej Polski. Tym razem reakcja prezesa SEP Cypriana Brudkowskiego i innych liderów stowarzyszenia była pozytywna. Na przełomie 1997 i 1998 roku ukonstytuowały się dwa ogólnopolskie zespoły: Naukowo-Badawczy pod przewodnictwem Kazimierza Wenty z Uniwersytetu Szczecińskiego i Opiniodawczo-Konsultacyjny, którym kierował ówczesny wiceprezes SEP Stanisław Bolkowski.

Przeprowadzenie badań uzasadnione było przede wszystkim istotnymi argumenta-

mi merytorycznymi i organizacyjnymi, wśród których do najważniejszych zaliczyć należy: potrzebę pilnej diagnozy aktualnego stanu SEP i tworzenia nowoczesnego jego modelu, zorganizowanie lobby na rzecz rozwoju polskiej elektryki i przemysłu elektrotechnicznego oraz sprostania wyzwaniom rozwojowym.

Sformułowano wstępne założenia badawcze, aby odpowiedzieć na następujące pytania: Czy realizowane są i w jaki sposób statutowe cele SEP? Jakie są motywy uczestnictwa członków i potencjalnych członków lub sympatyków w działalności stowarzyszenia? Jakie są potrzeby i oczekiwania liderów i członków SEP w warunkach przemian globalnych i środowiskowych? Jakie są oczekiwania administracji regionalnej i terenowej oraz pracodawców i kontrahentów wobec SEP? Przygotowano pięć zróżnicowanych kwestionariuszy ankiet adresowanych do: A – liderów SEP, czyli do wszystkich funkcyjnych, B – członków SEP, C – studentów wydziałów elektrycznych i pokrewnych, D – uczniów szkół średnich o profilu elektrycznym lub pośrednim, E – pracodawców elektrotechnicznych firm przemysłowych i usługowych oraz władz szkół wyższych i średnich, administracji rządowej, terenowej i samorządowej. Pozyskano łącznie 2321 kwestionariuszy, z czego 158 typu A, 837 typu B, 500 typu C, 742 typu D, 84 typu E.

Fot. 166 Uczestnicy seminarium - warsztatów nt. „Diagnozy i prognozy SEP” (25–26.05.1998 Szczecin)

Fot. 167 Okładka raportu Ogólnopolskiego Zespołu Naukowo-Badawczego SEP nt. „Funkcje założone i realizowane Stowarzyszenia Elektryków Polskich a oczekiwania jego członków”

Oprócz pozyskiwania materiału ankietowego Zespół Naukowo-Badawczy SEP zorganizował w dniach 25–26.05.1998 roku na Wydziale Elektrycznym Politechniki Szczecińskiej seminarium robocze na temat „Diagnozy i prognozy SEP”, prowadzone przez moderatora mgr. inż. Krzysztofa Michalskiego z Zachodniopomorskiej Agencji Rozwoju Regionalnego w Szczecinie. Uzyskane w trakcie tych warsztatów opinie i poglądy były poddawane grupowej dyskusji w następujących blokach problemowych: globalne uwarunkowania działalności SEP, szanse SEP w społeczeństwie informacyjnym, zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne SEP, mocne strony SEP, słabe strony SEP, zagadnienia szczegółowe stowarzyszenia. W trakcie trwania seminarium przeprowadzono dyskusję obejmującą tezy robocze i wstępne analizy dotyczące raportów szczegółowych. Uczestnicy sformułowali na podstawie własnych doświadczeń indywidualne twierdzenia uogólniające i wnioski praktyczne, które skonfrontowano następnie ze wstępnymi wynikami badań socjologicznych.

Ogólnopolski Zespół Naukowo-Badawczy i Instytut Elektrotechniki Politechniki Szczecińskiej przygotowały informację ekspresową z badań w formie raportu zatytułowanego „Funkcje założone i realizowane Stowarzyszenia Elektryków Polskich a oczekiwania jego człon-

ków”. Informacja ta stała się jednym z materiałów XXIX Walnego Zjazdu Delegatów SEP w Krakowie. Chodziło o to, aby w pracach nad programem stowarzyszenia na lata 1998–2002 uwzględnić opinie i poglądy osób ankietowanych, które stanowiły ponad 10% ogólnej liczby jego członków. Materiał ten przedstawia szczegółowe sprawozdanie z przeprowadzonych badań socjologicznych oraz wnioski z seminarium.

7.5.6. Na rzecz rozwoju branży elektrycznej

Wyciągając wnioski z aktualnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych, powstałych w wyniku transformacji ustrojowej, Zarząd Oddziału Szczecińskiego SEP postanowił skorzystać z doświadczeń pierwszych lat działalności stowarzyszenia, kiedy to jego członkami i najbardziej zaangażowanymi działaczami byli kierownicy, dyrektorzy, prezesi – będący czę-

Fot. 168 Podpisanie porozumienia o współpracy z Zespołem Elektrowni „Dolna Odra” a Oddziałem Szczecińskim SEP (29.01.2004).

Od lewej: Bogusław Węgrzyn, Jarosław Kawka, Piotr Szymczak, Karol Pawłowski, Wiesław Wawrowicz, Andrzej Wilk, Jerzy Kondratowicz

sto właścicielami przedsiębiorstw i zakładów pracy branży elektrycznej, elektrotechnicznej i energetycznej. Powołano komisję, a następnie Radę ds. Współpracy Firm Przemysłu Elektrotechnicznego, do której na początku przystąpiło 26 przedsiębiorstw i instytucji. Rada postawiła sobie za cel integrację środowiska związanego z przemysłem elektrotechnicznym, współdziałanie z Polską Izbą Przemysłu Elektrotechnicznego i odpowiednimi sekcjami naukowo-technicznymi SEP, oraz pomoc – w zakresie informacji i szkoleń – firmom dostoso-

wującym się do wymogów Unii Europejskiej. Przykładem może być tu współpraca Rady z Instytutem Elektrotechniki Politechniki Szczecińskiej, która zaowocowała utworzeniem Studium Podyplomowego „Menadżer w Elektrotechnice”. Interesujący wykład inaugurujący pierwszy rok działalności nowo powstałego studium pt. „Polityka energetyczna Polski” wygłosił 21.11.2005 roku poseł ziemi szczecińskiej Jacek Piechota – były minister gospodarki. Rada, pod przewodnictwem Dariusza Wieczorka, dyrektora Szczecińskiego Oddziału Grupy Energetycznej ENEA, współpracuje z władzami samorządowymi i administracji państwowej w budowaniu lobby na rzecz elektryki i energetyki w skali regionu i kraju, współdziała z odpowiednimi sekcjami naukowo-technicznymi SEP i FSNT NOT. Formułuje raporty, opinie i stanowiska dotyczące rozwoju gospodarczego regionu zachodniopomorskiego, a także zgłasza postulaty dotyczące kształcenia kadr elektryków.

Rozwojowi branży elektrycznej służą również umowy o współpracy zawarte przez Zarząd Oddziału SEP z firmami i przedsiębiorstwami, takimi jak: Zespół Elektrowni „Dolna Odra”, Oddział Szczeciński Grupy Energetycznej ENEA, Przedsiębiorstwo Elektryczne „Trafo”, Zakład Energetyczny Szczecin Oświetlenie Ulic, Centrum Elektrotechnika Instalacje Serwis z Polic czy Zachodniopomorska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa. Ważną formą działalności stowarzyszenia jest przyznawanie przez nie rekomendacji SEP. Są one potwierdzeniem zdolności firm do świadczenia usług i produkcji określonych wyrobów o wysokim poziomie technicznym. Wysoko wykwalifikowane zespoły specjalistów stowarzyszenia – na wniosek zainteresowanej firmy – badają, testują i analizują jej usługi lub produkty. Po pomyślnym zakończeniu badań zespoły wydają pisemną rekomendację SEP, ważną rok lub dłużej. Od momentu jej przyznania firmy mają prawo umieszczać na wyróżnionym produkcie specjalny znak graficzny. Przedstawiciele kierownictw firm zgodnie twierdzą, że uzyskanie rekomendacji SEP pomaga w zdobyciu klienta i jest ważnym wyróżnieniem dla ich przedsiębiorstw. Obecnie rekomendacje SEP, przyznane przez uprawnione zespoły specjalistów Oddziału Szczecińskiego, mają cztery

firmy: Zakład Energetyczny Szczecin Oświetlenie Ulic i Centrum Elektrotechnika Instalacje Serwis z Polic, Zespół Elektrowni „Dolna Odra”, Przedsiębiorstwo Elektryczne „Trafo” ze Szczecina.

7.5.7. Na rzecz bezpieczeństwa elektrycznego

Oryginalną – w skali kraju – inicjatywą Oddziału Szczecińskiego SEP było zawarcie 4 czerwca 2002 roku z Okręgowym Inspektorem Pracy „Porozumienia w sprawie efektywnego rozwiązywania problemów bezpieczeństwa pracy”. W wyniku zawartego porozumienia Zarząd Oddziału Szczecińskiego SEP powołał (uchwałą z 22.09.2003 roku) rzecznika bezpieczeństwa elektrycznego, powierzając tę funkcję Zdzisławowi Jankiewiczowi. Zadaniem rzecznika jest dbałość o zasady bezpieczeństwa elektrycznego w sferze norm i przepisów w trakcie projektowania, wykonawstwa oraz eksploatacji urządzeń i instalacji elektrycznych, a także udzielanie pomocy technicznej i prawnej w sprawach bezpieczeństwa elektrycznego. Z jego inicjatywy w latach 2003 i 2004 przeszkolono 124 osoby – głównie uczniów Zespołu Szkół Elektryczno-Elektronicyznych i studentów Politechniki Szczecińskiej. Otrzymali oni certyfikaty potwierdzające posiadanie umiejętności w zakresie diagnostyki urządzeń, instalacji i sieci elektroenergetycznych pod względem bezpieczeństwa oraz analizy i oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy osób zajmujących się eksploatacją. Przygotowani w ten sposób przedstawiciele Oddziału Szczecińskiego SEP mogą uczestniczyć w kontrolach zakładów pracy lub dochodzeniach powypadkowych inspektorów Państwowej Inspekcji Pracy.

Efektom dotychczasowej działalności rzecznika są także opinie prawne i techniczne dotyczące bezpieczeństwa elektrycznego, wydawane organom nadzoru i kontroli warunków pracy i firmom branży elektrycznej. Rzecznik służy swoją fachową wiedzą zainteresowanym firmom i przedsiębiorstwom, elektrykom oraz użytkownikom urządzeń i instalacji elektrycznych, a wydawane przez niego ekspertyzy i opinie dotyczą między innymi: oceny zgodności wyrobów

z dyrektywami Unii Europejskiej; identyfikacji zagrożeń wypadkami; ochrony przeciwporażeniowej urządzeń i instalacji elektrycznych; pomiarów odbiorczych i ochronnych oraz okresów ich wykonywania. W celu upowszechnienia działalności rzecznika i ułatwienia z nim kontaktu utworzono specjalną stronę internetową.

7.5.8. Na rzecz edukacji

Nawiązując do nowych wyzwań, rząd Rzeczypospolitej Polskiej w dokumencie „Strategia rozwoju gospodarczego” określił, które dziedziny badań będą preferowane. Inwestowanie w edukację to tworzenie nowego znaczenia potencjału ludzkiego, a inwestowanie w naukę to droga do nowych osiągnięć w dziedzinie innowacji i do opanowania nowych technologii, to wyższy poziom techniczny i cywilizacyjny społeczeństwa. Za punkt wyjścia do wstępnej analizy celów strategicznych edukacji można przyjąć sformułowany na posiedzeniu Rady Europy w Lizbonie (w 2000 roku) ogólny cel strategiczny dotyczący rozwoju gospodarczego naszego kontynentu: „Gospodarka europejska powinna stać się najbardziej konkurencyjną i dynamiczną gospodarką w świecie – gospodarką opartą na wiedzy, zdolną do trwałego wzrostu, tworzącą coraz większą liczbę miejsc pracy i zapewniającą większą spójność społeczną”. Aby zapewnić osiągnięcie tego celu, należy dokonać między innymi gruntownych zmian w szeroko rozumianej edukacji. Koncepcje zarysowane w raporcie przyjętym przez Radę ds. Edukacji przedstawiono Radzie Europejskiej w Sztokholmie w marcu 2001 roku. Szczegółowy program, zaakceptowany przez Radę ds. Edukacji i Komisję Europejską 14.02.2002 roku, zaprezentowano na posiedzeniu Rady Europejskiej 15–16.03.2002 roku w Barcelonie. Wśród trzech ogólnych celów strategicznych ostatni, dotyczący integracji systemów edukacji z ich otoczeniem zewnętrznym, stanowi pole do aktywności stowarzyszenia, ponieważ w celach szczegółowych wskazuje się na wzmocnienie powiązań ze światem pracy, instytucjami badawczymi, pracodawcami i pracownikami oraz rozwijanie przedsiębiorczości.

Rola edukacji, powszechnie dostępnej i możliwie najwyższej jakości, w dążeniu do osiągnięcia celów strategii lizbońskiej jest bezdyskusyjna. Do urzeczywistnienia celów strategii konieczne jest wykonanie podstawowych zadań stojących przed polskim systemem edukacji. Stowarzyszenie Elektryków Polskich, mając chlubne tradycje w swojej dotychczasowej działalności w zakresie edukacji zawodowej, pragnie włączyć się w to ogólnonarodowe dzieło przez: zwiększenie współpracy między szkołami wyższymi a gospodarką, otwarcie szkół wyższych na kształcenie ustawiczne, traktowanie w sposób priorytetowy ludzi starszych i o niskich kwalifikacjach oraz ludzi młodych, stworzenie możliwości nabycia przez młode kadry doświadczeń praktycznych.

Na podstawie porozumienia zawartego 24.09.2003 roku pomiędzy Ministerstwem Edukacji Narodowej i Sportu a Stowarzyszeniem Elektryków Polskich, w trakcie XXXIV Szczecińskich Dni Techniki, 19.11.2003 roku podpisano pierwsze w Polsce porozumienie o stałej współpracy w zakresie edukacji młodzieży oraz wdrożeń i innowacji pomiędzy Politechniką Szczecińską a Oddziałem Szczecińskim SEP.

Po zjazdach w Krakowie i Zielonej Górze stowarzyszenie włączyło się w dyskusję nad kształtowaniem nowych modeli edukacyjnych, a Oddział Szczeciński należy tu do bardziej aktywnych. Świadczą o tym między innymi zawarte (w latach 2002–2005) przez Zarząd Oddziału porozumienia o współpracy, na przykład z: Politechniką Szczecińską, Akademią Morską, Kuratorium Oświaty, Zespołem Szkół Elektryczno-Elektronicznych, Zespołem Szkół Łączności w Szczecinie. Mają one służyć: wzbogacaniu kształcenia ogólnego i zawodowego o treści związane z elektryką oraz poszukiwaniu i stosowaniu nowoczesnych form i metod nauczania wykorzystujących najnowsze techniki informatyczne; rozwojowi kształcenia ustawicznego; promowaniu wśród młodzieży postaw twórczych i innowacyjnych. Efektem tych porozumień były między innymi: aktywny udział wymienionych instytucji, uczelni i placówek oświatowych w organizacji kolejnych Szczecińskich Dni Techniki, organizacja wielu konkursów wiedzy i umiejętności, na przykład olimpiady „Euroelektra”, utworzenie (w 2005

roku) na Wydziale Elektrycznym Politechniki Szczecińskiej Studium Podyplomowego „Menadżer w Elektrotechnice”.

7.5.9. Zachowanie tradycji polskiej elektrotechniki

Elektryka jest – w porównaniu z innymi – stosunkowo młodą dziedziną wiedzy i techniki. Ma jednak już swoje dokonania i znakomitych przedstawicieli – uczonych, twórców i wynalazców. W środowisku szczecińskim zawsze było grono ludzi przywiązujących dużą wagę do zachowania i utrwalenia w zbiorowej pamięci postaci wybitnych polskich elektryków. To z ich inicjatywy 24.06.1999 roku w Państwowym Uniwersytecie Komunikacyjnym w Petersburgu, podczas IV Międzynarodowej Konferencji UEES, odsłonięto tablicę pamiątkową poświęconą Henrykowi Merczyngowi (1860–1916) z inskrypcją: „Wybitny polski i rosyjski uczyony, pionier trakcji elektrycznej i jeden z twórców pierwszych rosyjskich laboratoriów elektrotechnicznych”. Na konferencji tej przedstawiono też referat autorstwa Jana Nasiłowskiego, Jewgienija D. Szapiłowa i Piotra Szymczaka pt. „Henryk Merczyng. Karty z życia i działalności naukowej”.

Kolejną szczecińską inicjatywą był program mający na celu upamiętnienie dokonań Michała Doliwo-Dobrowolskiego (1862–1919) – światowej sławy wynalazcy, między innymi silnika asynchronicznego, prądnicy i transformatora prądu zmiennego trójfazowego. Jego dokonania dały początek dynamicznemu rozwojowi wykorzystania systemu trójfazowego prądu przemiennego. W rezultacie starań grupy członków SEP Rada Miasta Szczecina podjęła w 2001 roku uchwałę o nadaniu imienia Michała Doliwo-Dobrowolskiego skwerowi u zbiegu ul. Gen. J. Bema, Gen. W. Sikorskiego i Bohaterów Warszawy – w sąsiedztwie budynku Wydziału Elektrycznego PS. W trakcie obrad V Międzynarodowej Konferencji UEES’01, 5.09.2001 roku zorganizowano na Politechnice Szczecińskiej seminarium nt. „Życie i działalność Michała Doliwo-Dobrowolskiego”, a na skwerze jego imienia odsłonięto obelisk z pamiątkową tablicą, zaprojektowaną przez znanego szczecińskiego artystę plastyka Bohdana Ronin-Walknowskiego. Uroczystość tę uświet-

Fot. 169 Obelisk z tablicą pamiątkową Michała Doliwo-Dobrowolskiego

Fot. 170 W chwilę po odsłonięciu tablicy. Od lewej: Andrzej Gajda, Yu. N. Bocharov, Dietrich Oeding, Mieczysław Wysiecki, Eugeniusz Koziej, Bohdan Ronin-Walknowski, Donat Downarowicz, Halina Pietrusińska, Kazimierz Gawąd, Piotr Szymczak

Fot. 171 Członkowie Komitetu Programowego Seminarium pt. „Życie i działalność Michała Doliwo-Dobrowolskiego”. Od lewej: Eugeniusz Koziej, Romuald Nowakowski, Piotr Szymczak, Władysław Paszek

nił występ orkiestry 12. Szczecińskiej Dywizji Zmechanizowanej im. Bolesława Krzywoustego. W trakcie seminarium referaty na temat osiągnięć M. Doliwo-Dobrowolskiego przedstawili uczestnicy z Polski, Niemiec, Rosji i Szwajcarii, a wśród nich profesorowie: Gerhard Hosemann z Friedrich-Alexander University, Gerhard Neidhofer z Technical University Darmstadt oraz Wiktor J. Biespałow z Moskiewskiego Instytutu Energetycznego. W tym samym dniu w kościele Seminarium Duchownego przy ul. Pawła VI odbył się uroczysty koncert przygotowany i poprowadzony przez założyciela i długoletniego kierownika Chóru Politechniki Szczecińskiej – Jana Szyrockiego, który w przygotowanie tego koncertu zaangażował się bardzo emocjonalnie, jako że jego pierwszą nauczycielką muzyki była znakomita pianistka i pedagog Małgorzata Doliwo-Dobrowolska, bliska krewna Michała. Koncert ten został wręcz entuzjastycznie przyjęty przez licznych słuchaczy – uczestników i gości konferencji. Kolejnym punktem programu upamiętnienia postaci M. Doliwo-Dobrowolskiego było zaprezentowanie wystawy i wydanie publikacji obrazującej życie i dorobek tego genialnego uczonego i wynalazcy. Wystawa ta została pokazana również na XXXI Zjeździe Delegatów SEP 27 czerwca 2002 roku w Zielonej Górze i cieszyła się dużym zainteresowaniem. Następnie była wielokrotnie prezentowana przy różnych okazjach w wielu ośrodkach przemysłu elektrotechnicznego w kraju.

Podczas szóstej z kolei Międzynarodowej Konferencji Naukowej UEES, w dniach 24–29.09.2004 roku w Ałuszcie na Krymie, odbyły się dwa posiedzenia Komitetu Organizacyjnego poświęcone ustanowieniu Międzynarodowego Medalu im. M. Doliwo-Dobrowolskiego. W trakcie wspomnianej konferencji z inicjatywy uczestników szczecińskich odbyła się również sesja specjalna z okazji 160. rocznicy urodzin Stefana Drzewieckiego – pioniera lotnictwa i zastosowania napędu elektrycznego w obiektach podwodnych. Przedstawiono na niej referat przygotowany przez międzynarodowy zespół autorski pt.: „Stefan Drzewiecki – pioneer of aviation and electric – driven submarine vehicles”. Wyjątkowo miłym akcentem dla uczestników z Polski była sesja

poświęcona A. Mickiewiczowi, w ramach której zaprezentowano referat pt.: „Adam Mickiewicz – an eminent Polish poet, praiser of Crimen beaut”. Sesja ta została uświetniona występem uczniów z lokalnego kółka artystycznego deklamujących „Sonety krymskie” i inne utwory naszego wieszczki, piewcy piękna przyrody Krymu oraz autora wiersza na temat elektryki pt. „Cztery toasty” (zamieszczonego w materiałach konferencyjnych w języku polskim, rosyjskim i – po raz pierwszy – w języku angielskim). Uzupełnieniem sesji było zwiedzenie muzeum Aleksandra Puszkina w Gurzufie, gdzie w specjalnym oddziale pokazano ślady pobytu Adama Mickiewicza na Krymie.

Tym, co najlepiej pozwala utrwałać w zbiorowej pamięci wybitnych ludzi i ich dokonania, jest poezja. Nic dziwnego zatem, że sięgnęli do niej również szczecińscy elektrycy. W suplemencie do materiałów V Konferencji UEES w Szczecinie (5-8.09.2001 r.) zamieszczono wybór wierszy pt. „Poezje profesorów – elektryków”. O tym, że zainteresowania literackie są częste wśród ludzi zajmujących się tak konkretną i ścisłą dziedziną techniczną, jaką jest elektryka, świadczyć może fakt, iż nawet genialny prekursor fundamentalnych nauk o polu elektromagnetycznym James Clerk Maxwell (1831–1879), był autorem wielu osobistych, często głęboko filozoficznych refleksji, które ujął w strofy poetyckie. Z drugiej strony wybitni poeci nie kryli swojego zafascynowania zjawiskiem elektryczności, jak wspomniany wcześniej Adam Mickiewicz, a także współcześni, na przykład Karol Wojtyła – późniejszy papież Jan Paweł II – dla którego „Elektryczność (...) jest faktem – i jest symbolem...”, o czym zaświadcza w jednym ze swoich młodzieńczych wierszy.

* * *

Przedstawiając listę dwudziestu najważniejszych osiągnięć techniki w XX wieku, Amerykańska Akademia Techniki wymieniła na pierwszym miejscu „Elektryfikację gospodarki i życia codziennego”. Wśród dziewiętnastu pozostałych trudno byłoby znaleźć takie, które mogłyby zaistnieć bez udziału elektryki. W Polsce przez kilkadziesiąt lat, zwłaszcza w okresie po

II wojnie światowej, zbudowano elektroenergetykę umożliwiającą odrobienie wielu zaległości cywilizacyjnych. Było to rezultatem pracy naukowców, organizatorów i propagatorów postępu technicznego, inżynierów i techników – członków Stowarzyszenia Elektryków Polskich, inspiratorów wielu istotnych przedsięwzięć w życiu gospodarczym kraju.

Udział członków Oddziału Szczecińskiego SEP w rozwoju społeczno-gospodarczym Szczecina i regionu zachodniopomorskiego jest znaczący. To

dzięki nim rozwinęła się szczecińska energetyka i telekomunikacja, powstały zakłady przemysłu elektrotechnicznego, rozwinęło się szkolnictwo wszystkich szczebli, kształcąca elektryków na coraz wyższym poziomie. Naukowcy Politechniki Szczecińskiej przyczynili się do rozwoju badań nad elektrycznością, a zwłaszcza jej praktycznymi zastosowaniami. Szacunek dla tradycji i historii SEP zobowiązuje jego członków do ciągłego poszukiwania rozwiązań coraz to nowych problemów, przed którymi staje współczesne społeczeństwo.

Bibliografia

1. Blochmann R., Aus der Vorgeschichte des Verbandes Deutscher Elektrotechniker. „Elektrotechnische Zeitschrift”, 1943, nr 3/4.
2. Braunbeck J., Eine prehistorische Zeit der Elektrotechnik. „Elektrotechnik und Maschinenbau”, 1983, nr 11.
3. Grabowski T., Jezierski A., Przyłuski S., 25 lat Stowarzyszenia Elektryków Polskich na Ziemi Szczecińskiej, Szczecin, Wyd. Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa Oddział Szczecin Sekcja Organizacji Pracy w Budownictwie, 1974.
4. Ciechanowicz J., Twórcy cudzego światła, Polski Fundusz Wydawniczy w Kanadzie, Toronto-Wilno, 1996.
5. Historia Stowarzyszenia Elektryków Polskich 1919–1959, praca zbiorowa pod red. S. Krakowiaka i J. Raszewskiego, Warszawa, Wyd. Czasopism Technicznych NOT, 1959.
6. Historia Stowarzyszenia Elektryków Polskich 1919–1959, suplement, praca zbiorowa pod red. S. Krakowiaka, Warszawa, Wyd. Centralny Ośrodek Szkolenia i Wydawnictw SEP, 1999.
7. Historia Elektryki Polskiej, t. I. Nauka, piśmiennictwo i zrzeszenia, praca zbiorowa pod red. K. Kolbińskiego, Warszawa, Wyd. Naukowo-Techniczne, 1976.
8. Historia Elektryki Polskiej, t. II. Elektroenergetyka, praca zbiorowa pod red. K. Kolbińskiego, Warszawa, Wyd. Naukowo-Techniczne, 1977.
9. Historia Elektryki Polskiej, t. III. Elektronika i telekomunikacja, praca zbiorowa pod red. K. Kolbińskiego, Warszawa, Wyd. Naukowo-Techniczne, 1974.
10. Historia Elektryki Polskiej, t. IV. Przemysł i instalacje elektryczne, praca zbiorowa pod red. K. Kolbińskiego, Warszawa, Wyd. Naukowo-Techniczne, 1972.
11. Historia Elektryki Polskiej, t. V. Trakcja elektryczna, praca zbiorowa pod red. K. Kolbińskiego, Warszawa, Wyd. Naukowo-Techniczne, 1971.
12. Historia Elektryki Polskiej, t. II. Elektroenergetyka, praca zbiorowa pod red. L. Nehrebeckiego, Warszawa, Wyd. Naukowo-Techniczne, 1992.
13. Cholewicki I., Wystawa „Michał Doliwo-Dobrowolski”, „Śląskie Wiadomości Elektryczne”, 2002, nr 5, s. 56–57.
14. History of wireless, Tapan K. Sarkar... [et.al.] with contributions from Duncan C. Baker... [et.al.], Wiley – Interscience, New Jersey, 2006.

15. Innowacje w szkole i technice, Materiały Seminarium zorganizowanego w ramach „Dni Młodego Elektryka” 9–13.11.1983, Szczecin, Wyd. Zarząd Studenckiego Koła SEP, SSP „Bratniak” ZUP, 1983.
16. XXXI Walny Zjazd Delegatów SEP, „Magazyn Informacyjny SEP”, 2002, nr 7–8.
17. Kaczor P., Szymczak P., Jubileusz 85-lecia Stowarzyszenia Elektryków Polskich, „Inżynier”, 2005, nr 4(19), s. 29.
18. Koziej E., 5-th Internationale Conference on Unconventional Electromechanical and Electrical Systems UEES'01, „Inżynier”, 2001, nr 3, s. 12.
19. Księga pamiątkowa V Walnego Zgromadzenia Stowarzyszenia Elektryków Polskich połączonego z XV Zjazdem Elektrotechnicznego Związku Czechosłowackiego, 11–13.06.1933, Warszawa, Wyd. Stowarzyszenie Elektryków Polskich, 1934.
20. Kucharski K., Wszystko jasne. Działalność Zakładu Energetycznego Szczecin Oświetlenie Ulic Sp. z o.o., „Spektrum, Magazyn Informacyjny SEP”, 2003, nr 9–10, s. 12–13.
21. Malinowski T., V Międzynarodowa Konferencja „Unconventional Electromechanical and Electrical Systems” i Seminarium „Życie i działalność Michała Doliwo-Dobrowolskiego”, „Inpe” Biuletyn SEP, 2002, nr 46, s.100–102.
22. (MiS), Ulica w Darmstadt, plac w Szczecinie. Michał Doliwo-Dobrowolski, „Kurier Szczeciński” z 30.10.2001, s. 1.
23. Mayer D., Pohledy do minulosti elektrotechniky, České Budějovice, Wyd. KOPP, 2004.
24. Nasiłowski J., Amerykańska ocena osiągnięć XX w., „Wiadomości Elektrotechniczne”, 2001, nr 6, s. 304.
25. Nowakowski R., Jubileusz 70-lecia profesora Ryszarda Sikory, „Spektrum, Magazyn Informacyjny SEP”, 2003, nr 7–8.
26. Nowe systemy edukacji w kształceniu młodych kadr elektryków, materiały poseminaryjne z I Ogólnopolskich Dni Młodego Elektryka 21–23.11.1997 roku w Szczecinie, pod red. K. Wenty i P. Szymczaka, Szczecin, Wyd. Uczelniane Politechniki Szczecińskiej, 1997.
27. (p.), Inicjatywa Oddziału Szczecińskiego SEP współpracy z przemysłem, „Spektrum, Magazyn Informacyjny SEP”, 2003, nr 9–10, s. 3.
28. Piskorski J., Wachowiak B., Włodarczyk E., Szczecin. Zarys historii, wyd. III., Poznań, Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, 2002.
29. Pomorze Zachodnie poprzez wieki, praca zbiorowa pod red. J. M. Piskorskiego, Szczecin, Wyd. Zamek Książąt Pomorskich, 1996.
30. Reader W. J., A history of the Institution of electrical engineers 1871–1971, London, Wyd. P. Peregineus Ltd., 1987.
31. Sequenz H., 90 Jahre Österreichischer Verband für Elektrotechnik, „Elektrotechnik und Maschinenbau”, 1973, nr 11.
32. Siemens W. von., Die Elektrizität im Dienste des Lebens, „Elektrotechnische Zeitschrift”, 1880, nr I.
33. Skład i adresy Stowarzyszenia Elektryków Polskich, „Przegląd Elektrotechniczny”, 1946 Rok XXII, nr 2.
34. Szymczak P., Projekt badań socjologicznych, Biuletyn Informacyjny CKK SEP 1995, nr 29, s. 27–29.
35. Szymczak P., 15 lat działalności studenckiego koła SEP w Szczecinie, Materiały poseminaryjne „Nowe systemy edukacji w kształceniu młodych kadr elektryków”, Szczecin 1997, s. 23–32.
36. Szymczak P., Funkcje zakładane i realizowane Stowarzyszenia Elektryków Polskich a oczekiwania jego członków, „Biuletyn Informacyjny CKK SEP”, 1995, nr 31, s. 12–18.
37. Wagner K., W. Zum Golden Jubiläum des Elektrotechnischen Vereins, „Elektrotechnische Zeitschrift”, 1930, nr 4.
38. Wenta K., Szymczak P., Durka W., Funkcje założone i realizowane SEP a oczekiwania jego członków. Informacja ekspresowa z badań, Szczecin, Wyd. PPH Zapol, 1998.
39. Wierzbowska A., Potrzebna integracja, „Głos energetyczny”, wyd. specjalne Głosu Szczecińskiego, z 30.11.2002, s. 11.

40. Wierzbowska A., Inicjatywa SEP-u „Nasza ENEA”, miesięcznik Grupy Energetycznej ENEA S.A., 2003, nr 2, s. 23.
41. Wróblewski A. K., Historia fizyki od czasu najdawniejszych do współczesności, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2006.
42. Viefhaus W. E., 50 Jahre Deutscher Elektrotechniker „Elektrotechnische Zeitschrift”, 1943, nr 3/4.
43. Zaremba P., Wspomnienia prezydenta Szczecina. 1945–1950, Poznań, Wydawnictwo Poznańskie, 1977.
44. Żakówna J., Smoluchowski W., Fiszer W., VIII Zjazd Delegatów SEP „Wiadomości Elektrotechniczne”, 1955, rok XV, z. 9.
45. 40 lat Wydziału Elektrycznego Politechniki Szczecińskiej, praca zbiorowa pod red. W. Jasienieckiego, J. Krygiera, R. Nowakowskiego i B. Wołczaka, Szczecin, Wyd. Zakład Poligraficzny Politechniki Szczecińskiej, 1987.
46. 50 lat (1947–1997) Wydziału Elektrycznego Politechniki Szczecińskiej, praca zbiorowa pod red. S. Kubisy i S. Moskowicza, Szczecin, Wyd. Uczelniane Politechniki Szczecińskiej, 1997.
47. 75 lat Stowarzyszenia Elektryków Polskich 1919–1994, praca zbiorowa pod red. T. Skarżyńskiego, Zeszyt Historyczny nr 1, Warszawa, SEP 1994.

Zakończenie

Przedstawiony w niniejszym opracowaniu rozwój elektryki na Pomorzu Zachodnim obejmuje stosunkowo krótki okres historyczny, bo zaledwie 60 lat. Były to jednak lata szczególne, naznaczone ważnymi wydarzeniami mającymi wpływ na charakter i przebieg procesów społecznych w naszym kraju. Należą do nich przede wszystkim: zakończenie drugiej wojny światowej i związane z nim decyzje polityczne skutkujące migracjami ludności oraz kolejne zmiany ustrojowe kształtujące życie społeczno-gospodarcze.

Na Pomorzu Zachodnim w pierwszych latach powojennych koncentrowano się na sprawach podstawowych, między innymi na zapewnieniu dostatecznej ilości energii elektrycznej potrzebnej do życia mieszkańcom. Wykorzystano w tym celu istniejące do tej pory zakłady (elektrownie) i linie przesyłowe. Wymagały one odbudowy ze zniszczeń wojennych, a następnie rozbudowy i modernizacji. Rosnące zapotrzebowanie na energię elektryczną rozwijającej się gospodarki regionu wymagało powiększenia jej produkcji. By sprostać tym potrzebom, wybudowano elektrownię „Dolna Odra” w Nowym Czarnowie.

Rozwój i produkcję energii elektrycznej stymulował przemysł elektrotechniczny. Powstawały nowoczesne zakłady zajmujące się projektowaniem, montażem, pomiarami, automatyzacją i produkcją sprzętu elektrotechnicznego. Jednym z największych i najnowocześniejszych zakładów tej branży była Fabryka Kabli „Żałom” w Szczecinie, znana na rynkach krajowych i zagranicznych. Specyfiką regionu jest gospodarka morska. Porty i stocznie wymagały stosowania nowoczesnych urządzeń elektrycznych o wysokich standardach. Potrzebom tym elektryka zachodniopomorska sprostała. Dużym przedsięwzięciem była także elektryfikacja kolei. Elektryka odegrała też podstawową rolę w rozwoju telekomunikacji w regionie. Powstały i rozwinęły się nowoczesne ośrodki radiowe i telewizyjne w Szczecinie i Koszalinie.

Rozwój elektryki zachodniopomorskiej nie byłby możliwy bez odpowiedniej liczby wykwalifikowanych kadr. Ich brak był szczególnie dotkliwy w pierwszych powojennych latach. Bardzo szybko zorganizowano różnego rodzaju kursy specjalistyczne, a przede wszystkim uruchomiono od podstaw szkolnictwo średnie i wyższe. Ważną rolę odegrała tu – powstała już w 1946 roku – Szkoła Inżynierska, przekształcona później w Politechnikę Szczecińską. Pracownicy Wydziału Elektrycznego tej uczelni wnieśli duży wkład nie tylko w przygotowanie niezbędnych gospodarce kadr inżynierów elektryków, ale i w rozwój badań naukowych, a także dokonali szeregu wynalazków i wdrożeń oraz nowoczesnych rozwiązań technicznych w wielu dziedzinach.

Spółeczność elektryków cechowały zawsze silne więzi środowiskowe. Wyrażały się one między innymi w poczuciu określonej misji cywilizacyjnej, którą szczególnie mocno wyrażały ich stowarzyszenia w kilku krajach, mające już ponad 100-letnią tradycję. W Polsce jest nim Stowarzyszenie Elektryków Polskich, którego Oddział Szczeciński obchodził 24 kwietnia 2006 roku 60-lecie swego istnienia. Inicjatywy i działania członków tego Oddziału SEP w znaczący sposób przyczyniły się zarówno do rozwoju samej elektryki, jak i popularyzacji jej osiągnięć.

Niniejsza monografia stanowi próbę utrwalenia pewnego okresu historii rozwoju elektryki w regionie zachodniopomorskim i ocalenia od zapomnienia dokonań ludzi szczególnie dla niej zasłużonych.

Streszczenie

W prezentowanej pracy – podjętej z inicjatywy członków Szczecińskiego Oddziału Stowarzyszenia Elektryków Polskich i pracowników Instytutu Elektrotechniki Politechniki Szczecińskiej, a zrealizowanej społecznym wysiłkiem wielu autorów – przedstawiono rozwój elektryki na Pomorzu Zachodnim, szczególnie w latach 1945–2005. Był to czas efektywnej działalności pokolenia elektryków, do którego należą również autorzy. W realizacji dzieła, z uwagi na przyjętą konwencję historycznej chronologii, a także uwidocznienia zależności życia społeczeństwa od stanu rozwoju elektryki, nawiązano do jej wczesnego rozwoju, od pierwszych eksperymentów do obecnych czasów dynamicznego rozwoju i eksplozji zastosowań – zwłaszcza w dziedzinie komunikacji. To dość obszerne wprowadzenie przedstawiono we wstępnej części pierwszego rozdziału. Zaznaczono przy tym, że rozwój elektryki jest dziełem wielu ludzi nie tylko uczonych i specjalistów, a coraz szersze jej wykorzystanie - procesem wieloletnim. Ogólny rys historyczny zawarty w I rozdziale został uszczegółowiony w dalszych fragmentach, dotyczących Pomorza Zachodniego – przed 1945 r. Podkreślono tu wkład naszych poprzedników na tych terenach, przypominając m.in. znaczące eksperymenty Ewalda von Kleista i entuzjazm Ernsta Kuhlo w dziele budowy pierwszych elektrowni i instalacji elektrycznych. Ostatnia część tego rozdziału dotyczy odbudowy elektryki ze zniszczeń wojennych po 1945 r. Jest to interesujący fragment opracowania, udokumentowany znaczną ilością faktów.

Kolejny, II rozdział dotyczy przemysłu wytwarzania i przesyłu energii elektrycznej, ze szczególnym uwzględnieniem elektrowni „Dolna Odra” oraz poszczególnych Rejonów Energetycznych. W rozdziale III opisany został przemysł elektrotechniczny, m.in. fabryka kabli ZAŁOM. W rozdziale IV, dotyczącym użytkowników energii elektrycznej, znajdują się m.in. obszerne informacje dotyczące elektryfikacji kolei żelaznych, rolnictwa i gospodarki morskiej; nie pominięto tu także różnych mniejszych firm, utworzonych w ostatnim dziesięcioleciu.

Rozwój elektryki spowodował wyodrębnienie się takich jej dziedzin, jak telekomunikacja, radio, telewizja. Poświęcony temu został rozdział V, w którym prezentowane są również firmy specjalistyczne – EPA, OPTIMUS, UNIZETO i inne.

Nie mniej obszerna część pracy (rozdział VI) dotyczy kształcenia zawodowego elektryków – zarówno na poziomie średnim, jak również inżynierskim i akademickim. W szczególności podkreślono tu rolę Wydziału Elektrycznego Politechniki Szczecińskiej i jego absolwentów; nie tylko w dziele odbudowy i w tworzeniu nowej techniki, ale także w rozwoju badań naukowych i dydaktyki.

Ostatni (VII) rozdział to historia szczecińskiego Oddziału SEP. Liczne inicjatywy szczecińskich członków stowarzyszenia przyczyniły się do wzbogacenia jego programu m.in. o nowe formy pracy z młodzieżą oraz działania sprzyjające upowszechnianiu wiedzy o dokonaniach wybitnych polskich elektryków, takich jak np. Michał Doliwo-Dobrowolski.

Dzieło zawiera też nazwiska wielu elektryków o różnym statusie wykształcenia, ale wyróżniających się zaangażowaniem i efektami w niejednokrotnie pionierskiej ciężkiej pracy. Biogramy ponad 50 szczecińskich elektryków – umieszczone w końcowej części książki - mają służyć zachowaniu ich w pamięci obecnych i przyszłych mieszkańców naszego regionu.

Książkę wzbogacają aneksy zawierające m.in. reprodukcje znaczków pocztowych z podobiznami twórców elektrotechniki, reprodukcje karykatur wybranych elektryków polskich i czechosłowackich, a także fotoreportaż z imprez towarzyszących obchodom jubileuszy 60-lecia Oddziału Szczecińskiego SEP i Politechniki Szczecińskiej, zorganizowanych podczas XXXVII Szczecińskich Dni Techniki.